

ÉNEK-ZENE

A beszéd fogyatékos tanulók helyi tanterve a kerettanterv alapján készült

1-8. évfolyam

Tantárgyi bevezető:

„...a zenei nevelés hat a kisgyermek általános fejlődésére, érzelmi életére, értelmi képességeinek alakulására, társas magatartására. Jellegéből adódóan rendkívül alkalmas a gyermek komplex személyiségének hatékony formálására, így lehetővé téve a gyermek számára, hogy egészséges lelkű, érzelmileg gazdag, boldog emberré válhasson.” (Árvayné Nezvald Anett, Képzés és Gyakorlat 10. évfolyam 2012. 3-4.szám)

„...a zenei képességek korai fejlesztése számos egyéb területen is erősítheti, támogathatja a gyermekek gondolkodását, idegrendszeri fejlődését.” (Janurik és Józsa, 2016)

Az ének- zenei nevelés a tanuló identitástudatának kialakítása és személyiségfejlődése szempontjából kiemelkedő fontosságú. Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez. Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban. Az ének- zenei nevelés speciálisan olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat is fejleszt, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességekre is (transzferhatás).

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

„Mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megértenünk. Semmi sem alkalmasabb erre, mint a népdal. Erre az alapra épülhet olyan zenei műveltség, mely nemzeti, de lelket tár minden nép nagy alkotásainak. Értékmérőt is kap a népdallal, aki e századok csiszolta tökéletességhez méri, amit hall: nem tévesztik meg többé hamis bálványok...” (Kodály Zoltán)

Általános célok, feladatok:

A kerettantervben feltüntetett anyagon keresztül a tanulók megismerik népzeneink és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, és ezzel ösztönzi őket az igényes zene értő befogadására, művelésére.

Az iskolai ének-zene óra elsősorban nem ismeretszerzésre való, hanem a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a felismerő kottaolvasást és a befogadói kompetenciák fejlesztését. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

Az első négy évfolyamon elsősorban alapképességek és készségek fejlesztése zajlik, A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

Az alsó tagozaton kiemelt nevelési-oktatási cél, az éneklés megszerettetése. A zenei anyanyelv megismerése, elsajátítása és használata segít megalapozni az értékörzést, a tanulók nemzeti identitását. A népdalok tanítása számtalan élethelyzetre ad példát és kínál megoldást.

További cél, hogy az aktív éneklés és a zenehallgatás során a tanulók örömteli élményekhez jussanak. Fejlődjön ritmikai készségük, zenei hallásuk, tanuljanak meg alapszinten kottát írni és olvasni. Ismerjenek meg zeneirodalmi alkotásokat, korosztályuknak megfelelő módon. Az ének, mozgással, ritmushangszerrel való kísérete „komplex fejlesztő hatással van a gyermek agyi tevékenységére, egyszerre fejleszti mindkét agyfélteke működését.” A ritmikai képességek fejlődésében támpontot jelentenek *Piaget*-nak (1954)

A felső tagozat ének-zene tanításának legfőbb célja a tanulók zenei anyanyelvi ismereteinek bővítése. Fontos cél továbbá, hogy a megalapozott zenei képességek tovább fejlődjenek. Középpontban továbbra is a zenei aktivitás, ezen belül az éneklés, és a dalok ritmosztinátóval való kísérete, ami a megosztott figyelmet, a zenei memóriát és a kreativitást játékosan egy magasabb szinten fejleszti.

A fenti életszakaszban a fejlesztés fő célja a tanuló tovább vezetése a tevékenységközpontú zenei megismerés folyamatában. Cél továbbá, hogy minél több játékos és kreatív módszert használjanak képzeletük fejlesztésére. A közös éneklések, zenélések, mint a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formái segítik a másokkal történő harmonikus együttműködést, a közösségi összetartozás érzését, az önkifejezés, az önismeret belső készítésének kialakulását. Kodály útmutatása szerint, az így megszerzett tapasztalatok elvezetnek a remekművek befogadásához.

A tanulók tovább ismerkednek a klasszikus zenekar hangszereivel, valamint magyar népi hangszerekkel is.

A zenei készségfejlesztés célja ebben az életkorban a zenei anyagban megismert ritmus- és ütemfajták megismerése és gyakorlása. A ritmikai, dallami, és hallási készségek fejlesztésében és gyakorlásában egyre nagyobb szerepet kap az önkifejezés, a tanult zenei elemek és eszközök önálló alkalmazása.

A zenehallgatás célja a művek megismerésén túl a zenei kifejezőeszközök mélyrehatóbb elemzése és a zeneművek tágabb történelmi és társadalmi kontextusban való értelmezése. Az értelmezés része a zene keltette gondolatok, érzések, vélemények szóbeli kifejezése is, melyek az érzelmi nevelést segítik.

A tantárgy fejlesztési céljai:

Zenei reprodukció

Éneklés: Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el. A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, a 3. osztálytól kezdve a klasszikus zenei szemelvények száma növekszik, s a 7. osztálytól kezdve kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel – elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése: A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazzák

tudják, és azokkal képesek legyenek újat alkotni. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját, a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására.

A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése.

Zenei írás-olvasás: „... a zene nemcsak zenére tanít. Ezek a gyermekek jobban számolnak, mert a szám nem elvont fogalom nekik, testükben érzik a ritmussal. Hamarabb olvasnak folyékonyan, mert a mondatokban érzik, éreztetik az összefüggő zenei formát. Szebben, pontosabban írnak, mert a kottairás nagyobb vigyázatra szoktat, ott egy kissé félrecsúszott pont már más hangot jelent. A helyesírást is gyorsabban megtanulják, grafikai érzékük is fejlődik.” (Kodály Zoltán, 1956)

A fejlesztés területei:

- Hallás, hangmegértés; a hangok tulajdonságainak észlelési, differenciálási és analízis gyakorlataival;
- Látás, vizuális leképezés; a hangok grafikai, ikonikus és szimbolikus formáin keresztül;
- Értelmi, kognitív feldolgozás; elemzés, jelképezés, elvont gondolkodás;
- Mozgási, kifejezési érzelmi harmónia; tánccal, mozgással kifejezett zenei szemelvényekkel.

A *Látható hangok* pedagógiai program a hallásnevelést és a szimbolikus gondolkodást, a hang és a jel kapcsolatára épülő írás-olvasási alapkészségek fejlesztését célozza meg, komplex zenei-esztétikai foglalkozások révén.

A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válhat.

Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.

A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A népdalokból vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát.

Zenei befogadás

Befogadói kompetenciák fejlesztése: A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.

Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A zeneérzés fejlesztése mellett a mozgás is lehetőséget ad a zenei jelenségek megéreztetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.

Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: lehetőleg minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkción túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.

Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz a hallgatott zene funkciójához, stílusához és műfajához megfelelő

közelítés. Lényeges, hogy a tanulók úgy hallgassanak zenét, hogy a zene különböző megnyilvánulásaihoz, a zenéhez leginkább illeszkedő befogadói magatartással forduljanak.

A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.

A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átéreztetése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kisegítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérezni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.

Zenehallgatás:

A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja. A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szereznük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról. Ez függ a mű terjedelmétől, ezért hosszabb daraboknál a jellegzetes részek kiemelésére, bemutatására törekedjünk.

Az első 6 osztályban nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével a kétéves ciklusok

mindegyikében a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk. Az általános iskola utolsó két osztályában sor kerülhet kronologikus rendszerezésre, de csak az ismeretközlés szintjén.

Zenehallgatásnál a tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.

Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek

- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz;
- Ötvonalas tábla;
- Mágneses tábla;
- Ritmushangszerek;
- Dallamhangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók;
- Számítógép internetkapcsolattal;
- Hangtár, hozzáférhető hanganyag;
- Interaktív segédanyag.
- Színes pálcikák ritmus kirakásához EK1. oszt
- Ötvonalas filc/papír tábla korongokkal EK1 és 1. oszt.
- Ritmuskészlet
- Tankönyv

- Munkafüzet
- Kotta-füzet, EK1 és 1. osztályokban nagy sorközzel

A beszéd-fogyatékos tanulók sajátos nevelési igényei miatti specialitások a tantárgy vonatkozásában:

A beszédjavító osztályokban a logopédia, az anyanyelv, az egyéni fejlesztés és az ének-zene szerves egységet képeznek. Minden terület fő feladata a beszédhibák korrekciója, de mindegyik kiegészül a tantárgy speciális feladataival, sajátosságaival. A logopédia és az ének-zene kapcsolódási pontja a logopédiai ritmika, melynek feladata komplex jellegű: egyrészt a beszédhiba korrekcióját, másrészt a művészeti nevelést szolgálja. Beszédkorrekciós funkciója a nagymozgások, a beszédmozgások ritmikus összerendezésében, a beszéd és a mozgás, valamint a zenei ritmus fejlesztésében rejlik.

- *Pedagógiai, pszichológiai feladata jelentős:*
 - felhasználja a zene és a kreatív mozgás, a tánc élményt nyújtó személyiségformáló hatását;
 - fejleszti a gyermekek fonémahallását, vizuális és akusztikus figyelmét;
 - egyszerű ritmusképletek játékos feldolgozásán keresztül juttat el a szavak, mondatok, összefüggő szöveg ritmusának érzékeléséhez.

- *A fejlesztési területek szerves egységet képeznek, melyek feladatai a következők:*

Ének-zene területén

- helyes légzéstechnika, gazdaságos levegő beosztás képességének kialakítása;
- lágy hangindítás elsajátítása, hangerő, hangszín akaratlagos szabályozása;
- éneklési kedv és hallási figyelem fejlesztése;
- ritmusérzék fejlesztése, a zenei ritmuson keresztül a beszédritmusig.

Mozgás területén

- kommunikációs készség fejlesztése metakommunikációs módszerekkel (utánozó mozgások, gesztus, mimika);
- mozgáskoordináció fejlesztése, testséma kialakításával, beleélési készség fejlesztésével a kreatív kiélési mozgásformák lehetőségén belül.

Az ének-zene tantárgyban az időbeli egymásutánosság észlelése, a kottaolvasás, a finom akusztikus megkülönböztető készséget igénylő zenei darabok nehézséget okozhatnak a nyelvi fejlődési zavarral vagy az auditív feldolgozási zavarral küzdő tanulók számára. Itt évről évre képességeiknek megfelelő, egyéni célokat kell kitűzni.

A dadogóknak és más beszédzavart mutató tanulóknak kifejezetten jót tehet az éneklés, közben általában nem dadognak. Érdemes törekedni rá, hogy az együtt éneklés-zenélés öröme megmaradjon, akkor is, ha más készségekben a nyelvfejlődési zavarral küzdő gyermekek nem érik el tipikusan fejlődő társaik teljesítményét (pl. kottaolvasás). A nehezített verbális tanulási teljesítmények miatt a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulóknak oázis lehet, megnyugvást, kilégzést biztosíthat minden művészeti óra, ha befogadó, alkotó légkör uralkodik, ahol mindenki teljesítményét önmagához méri.

Összesített óraszám táblázat évfolyamonként

Évfolyam	1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	Ek. 1.	1.							
Éves óraszám	68	68	68	68	68	68	34	34	34
Heti óraszám	2	2	2	2	2	2	1	1	1

ÉNEK-ZENE

A beszéd fogyatékos tanulók helyi tanterve a kerettanterv alapján készült

1. évfolyam előkészítő 1. osztály és 1. évfolyam 1. osztály

Az iskolába belépő gyerekek zenei adottságai, ismeretei, élményei jelentősen különbözhetnek, ezért elengedhetetlen a tanulók folyamatos motiválása, amely a sok sikerélménnyel járó játékos módszerekkel érhető el.

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, vagyis a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek-nevelési célok közül kiemelten fontos:

- az erkölcsi nevelés, (elfogadják, és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait);

- nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete);
- állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik);
- testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia).

Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia.

Fejlesztési célok:

Reprodukció (éneklés, generatív készségek, felismerő kottaolvasás): Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, néptánc és szabad mozgásos improvizáció kíséri. A helyes testtartás, az egyszerű mozgáselemek és lépések elsajátítására a népi gyermekjátékok és a néptánc kiváló lehetőséget nyújtanak.

Dalkincsbővítés: A népdalokat és gyermekdalokat a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi.

Zenei ismeretszerzés: A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják. A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezze azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság.

Zenehallgatás (Zenei befogadás, zenehallgatás): Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű

zeneművekkel is. A kiválasztott anyag egy része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz. A beszédfigyatekos tanulók nevelésében a kerettantervben leírt fejlesztési feladatok, az egyes tematikai egységekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek az irányadóak, de azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama módosulhat.

Az alapozás időszakát az első félévben sok játék és önfeledt éneklés jellemezze, mely megelőzi az ismeretek tanítását. A zenei elemek tudatosítása a második félévben kezdődik. Tanulják meg a gyermekjáték-dalokat és játsszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – ahol csak hely és alkalom adódik rá. Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása. Ugyancsak folyamatos feladat az osztály hangzásának fejlesztése, egységessé tétele. A zenei írás-olvasás elsajátíttatása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneműveket, átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki.

A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotómunkája.

Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utáni daltanítással.

Az éneklés helyes szokásainak kialakításánál a helyes testtartás, helyes légzés kialakítása az életkornak megfelelően és különböző hangerővel. Az érthető szövegejtés, kifejező artikuláció gyakorlása.

A témakörök áttekintő táblázata:

Éves óraszám: 34 óra

Heti óraszám: 68 óra

Témakör neve	Óraszám
1. Zeneművek/Énekes anyag	35
2. Zeneművek/Zenehallgatás	14
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	7
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	6
5. Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	6
Összes óraszám:	68

1. évfolyam előkészítő 1. osztály

Témakör	Zeneművek/ Énekes anyagok	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A dalok elsősorban, de nem kizárólagosan pentaton hangkészletűek, figyelembe véve a gyermek hangterjedelmét is. Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utáni daltanítással. Az éneklés helyes szokásainak kialakítása: – helyes testtartás; – helyes légzés; – életkornak megfelelő és különböző hangerő; – helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése); – érthető szövegejtés; – kifejező artikuláció; – helyes frazeálás dalkezdés megadott hangról, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra; – különböző hangerővel tud énekelni; – a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; – a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz; – hangszerkíséretes dalokat énekel tanára kíséretével; – kézjelről gyakorol énekelni; – belső hallása fejlődik.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Emlékezetből énekel legalább 10 gyermekdalt; – jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel; – tanulja elsajátítani a jól intonált, kifejező éneklés alapjait; – alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában; – a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük.	– Népi gyermekjátékok, gyermekdalok, mondókák elsajátítása; – megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, kiolvasók, sétálók, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások; – magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, tréfás dalok, párosítók; – művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése (Kodály Zoltán, Ádám Jenő); – felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok; – egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel); – magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése; – a tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció; – az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül; – a befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán; – a gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban; – évfolyamonként legalább 10 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete; – a tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása; – egyenes testtartás, éneklés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció; kézjel

Témakör	Zeneművek/ Zenehallgatás	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti koncertlátogatás,	

	a zenéhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése. Kisgyermekkorai zenei élményanyag. Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Akusztikus tapasztalatok a környezet zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás térben: irány és távolság megnevezése. Zenehallgatási élmények korai gyermekkorból.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűsége.

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– A hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol; – a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét; – meghallgatja a gyermekkar és a vegyeskar hangzását; – gyakorolja megkülönböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól; – képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; – képes az érzelmi azonosulásra; – egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni; – szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.	– Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video, digitális segédanyag) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez, valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból. Beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is, különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar; – cselekményes és programzene hallgatása a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázsserejű” hangszerek); – az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása; – hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; – a zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; – befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre; – emberi hangfajták megfigyelése a tanult zenei anyagban;

	– a hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	énekhang; gyermekkar; vegyeskar; zongoramű; kíséret; népdalfeldolgozás; zenekar; duó

Témakör	Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Kisgyermekkor zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó (testi) nagymozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alap ritmusokkal és hangokkal.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Érzékeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben; – tanulja érzékelni az ütemhangsúlyt; – ismerkedik a dalok, mondókák ritmusával; – a pedagógus segítségével ismerkedik a negyedhanggal a negyed értékű szünettel, tájékozódik a 2/4-es ütemben, megismeri az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet; – mondókákat, ritmusokat próbál rögtönözni.	– Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás, alkalmazás; – ritmikai elemek, metrum: mérő és ritmus megkülönböztetése; – a tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése; – ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvel: tá (negyedérték), ti-ti (nyolcadpár), szün (negyed szünet); – ritmikai elemek jele; – ütemmutatók, ütemfajták: 2/4; – egyenletes mérő hangoztatásának gyakorlása éneklés és zenehallgatás közben; – zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója; – alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: – a zenei hangsúly érzékeltetésével, – mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával; – felelgetős ritmusjátékokkal;

	– ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzelm kifejezésére; – ritmuskánon és osztinató gyakorlása egyszerű formában; – alkotói készség: rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével; – egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése. Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; – egyenletes lüktetés, mérő; – ismerkedik: negyed, nyolcad értékű kotta, a negyed értékű szünet, 2/4-es ütem; – ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, pótvonat, ütemvonat, kezdőhang –záróhang fogalmával ismerkedik.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mérő; ritmus; szünet; ütem; ütemvonat; záróvonat; ismétlőjel, ütemmutató; ritmushangszer; rögtönzés; ötvonatlas rendszer; vonat-vonalköz; pótvonat; kezdőhang - záróhang; gyors; lassú; osztinató, ritmuskánon

Témakör	Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból. Kisgyermekkor zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó (testi) nagymozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Próbálja megismerni, énekelni és alkalmazni a pentaton hangkészlet hangjait; – a dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekli; – a fenti hangkészletben különböző gyakorlati formákban használja, belső hallása fejlődik; – megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét; – a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően; – különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.	– A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: táncgal és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább gyors tempójú, táncos klasszikus zenei idézetekhez kapcsolódóan teljes zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával; kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével; – zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos feladatokkal, hirtelen hangerőváltás megfigyelése és reprodukciója; – formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül; – absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás); – a hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; – magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban; – hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal; – belső hallás fejlesztése dallambújtatással; – alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre; – a testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelem kifejezésére; – a pentaton hangkészlet hangjaival való ismerkedés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, dallamsor, kánon

Témakör	Zenei ismeret/ Zenei írás, olvasás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Éneklési készség és a hallás utáni daltanulás képessége. Az egyenletes mérőre járás képessége, a magas és mély, valamint a rövid és hosszú hang képzetének megléte.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Tanári segítséggel ismerkedik egyszerű ritmusokat; dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal; – megfigyeli az egyszerű kottát; – megtapasztalja a relatív szolmizáció jellemzőit, illetve előnyeit.	– Grafikus notáció: a test- és ritmushangszerek dinamikájának (erősebb-halkabb reláció, a hang kicsengése, elhalása), a hangok megszólalási gyakoriságának (egyenletesség, sűrűsödés, ritkulás), a hangszín, a hangzás (pl. gömbszerű kiterjedés) jelekkel (pont, vonal, folt) történő ábrázolása; – mérőütés; – a mérő és ritmus gyakorlása; – a tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése; – ritmikai elemek gyakorlása: negyedérték (tá) és negyed szünet (szün), nyolcadpár (ti-ti), önálló nyolcadérték (ti) és szünete; – a hangsúlyos és hangsúlytalan ütemegységek megkülönböztetésének gyakorlatai; – ismerkedik: ütem, ütemmutató, ütemvonal, ismétlőjel, záróvonal; – ütemmutatók, ütemfajták: 2/4; – a vonalrendszerrel való ismerkedés: öt vonal, négy vonalköz, pótvonalak; – hangjegyszár irányának megfigyeltetése, a notáció helyes alkalmazásának gyakorlása; – lépés és ugrás megkülönböztetése; – zenei írás-olvasás: a tanult zenei elemek felhasználásával;

	– a tanult dallamot próbálja felismerésének gyakorlatai kottaképről; – kottaolvasás (betűkottás és ötvonalas) belső hallás segítségével, majd éneklés szolmizálva; – a hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.); – a hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése; – a kottakép alapvető funkcionális elemeinek megismerése: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, pótvonal, ütemvonal, kezdőhang-záróhang stb.; – a figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei feladatok segítségével; – a finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével; – próbálja megismerni: a negyed, nyolcadpár, a negyed értékű szünet grafikai képét; – Ütemvonal és záróvonal grafikai képének és írásának megfigyelése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hangjegy

Témakör: Zeneművek/Énekes anyag

Életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A dalok elsősorban, de nem kizárólagosan pentaton hangkészletűek, figyelembe véve a gyermek hangterjedelmét is.

Zeneművek / Énekes anyag / Elsőkészítő osztály

- Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzeteket, életképeket kifejező dalok:

Aki nem lép egyszerre; Budabuda bácsi; Bújj, bújj itt megyek; Bújj, bújj medve; Bújj, bújj zöld ág; Egyenlőre, két kettőre; Egyél libám; Erdő mellett nem jó lakni; Ess, eső, ess; Ég a gyertya, ég; Éliás, Tóbiás; Én kis kertet kerteltem; Fecskét látok; Fehér liliumszál; Gyertek haza ludaim; Gyertek lányok játszani, játszani; Gyertek lányok ligetre; Gyerünk, menjünk vendégségbe; Hej, a sályi piacon; Hess el, sas!; Hinta, palinta; Hód,

hód, fényes lánc; Kering az orsó; Kicsi vagyok én; Körtéfa; Megy a kocsi; Nyisd ki Isten kiskapudát; Rece, rece pogácsa; Sírjunk, ríjunk; Szegény legény; Szólj síp, szólj; Ti csak esztek, isztok; Túrót ettem; Tücsök koma gyere ki; Zíbor, zábor; Zsipp-zsupp

- Dalok alkalmakra, jeles napokra

Szent Gergely doktornak; Téliapó itt van (Gyermekdal – Donászy M.); Kirje, kirje; Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Brumm, brumm, Brúnó; Sárdó, gyűj el; Esik eső karikára; Balázs Á. – Nádas Katalin: Fűzzünk, fűzzünk; Már megjöttünk estére (vers:Károlyi Amy); Hová mégy te kis nyulacska?

- Mondókák, kiszámolók

Egy – megérett a meggy; Névcúfolók – pl. Balázs, csípjen meg a darázs; Hüvelykujjam almafa; Lementem a pincébe; Gyerekek, gyerekek, szeretik a peracet.

Témakör: Zeneművek/Zenehallgatás

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a *motiváció*. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a zenéhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

Zeneművek / Zenehallgatás

- Kodály Zoltán: Gergely-járás, részlet a gyermekkarból; Nyulacska – gyermekkar; Katalinka – gyermekkar;
- Bartók Béla: Gyermekeknek I./3. Szegény legény; I./12. Lánc, lánc, eszterlánc; Bartók Béla: Mikrokozmosz – részletek; 44 hegedűduó – I. füzet – Párnástánc (Elvesztettem zsebkendőmet);
- Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcsődal – vegyeskar;
- Adriano Banchieri: Állatok rögtönzött ellenpontja;
- Leopold Mozart: Gyermekszimfónia – részlet;
- W. A. Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel – részlet;
- Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek;
- Csajkovszkij: Diótörő - Játék katonák indulója;
- Szőnyi Erzsébet: 21 énekes játék – Sípkészítő (Szólj síp);
- Névcúfolók- „Ádám kutya ül a hátán”

A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam előkészítő 1. osztály végén:

- érzékeli a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- megismeri az énekelve megtanult dalt;
- képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;
- ismerkedik a tempóval és az egyenletes lüktetéssel;
- próbálja megkülönböztetni a mérőt és a ritmust;
- a testét hangszerként is használja;
- egyszerű ritmushangszerekkel gyakorolgat;
- érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság között;
- rövid dallamsorokat próbál rögtönözni;
- hallás után azonosítja a tanult dalokat;

ÉNEK-ZENE

A beszédfogatóékos tanulók helyi tanterve a kerettanterv alapján készült**1. évfolyam 1. osztály**

Az első osztályos gyerekek zenei adottságai, ismeretei, élményei még nem egységesek, ezért elengedhetetlen a tanulók folyamatos motiválása, amely a sok sikerélménnyel járó játékos módszerekkel érhető el.

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, vagyis a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek-nevelési célok közül kiemelten fontos:

- az erkölcsi nevelés, (elfogadják, és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait);
- nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete);
- állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik);
- testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia).

Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia.

Fejlesztési célok:

Reprodukció (éneklés, generatív készségek, felismerő kottaolvasás): Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, néptánc és szabad mozgásos improvizáció kíséri. A helyes testtartás, az egyszerű mozgáselemek és lépések elsajátítására a népi gyermekjátékok és a néptánc kiváló lehetőséget nyújtanak.

Dalkincsbővítés: A népdalokat és gyermekdalokat a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi.

Zenei ismeretszerzés: A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s próbálják felismerni kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. Önállóan, vagy tanári megsegítéssel alapszinten a kottairással és olvasással ismerkedik. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.

A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezze azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság.

Zenehallgatás (Zenei befogadás, zenehallgatás): Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag egy része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz. A beszéd fogyatékos tanulók nevelésében a kerettantervben leírt fejlesztési feladatok, az egyes tematikai egységekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek az irányadók, de azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama módosulhat.

A zenei elemek tudatosítása az első évfolyamon kezdődik. Tanulják meg a gyermekjátékdalokat és játsszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – ahol csak hely és alkalom adódik rá. Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása. Ugyancsak folyamatos feladat az osztály hangzásának fejlesztése, egységessé tétele, és a tiszta intonáció kialakítása. A zenei írás-olvasás elsajátíttatása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneműveket, átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki.

A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotómunkája. Dalkincs bővítése gyermekdalok játsszásával, hallás utáni daltanítással. Az éneklés helyes szokásainak kialakítása. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűségeire.

A témakörök áttekintő táblázata:

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 68 óra

Témakör neve	Óraszám
6. Zeneművek/Énekes anyag	35
7. Zeneművek/Zenehallgatás	14
8. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	7
9. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	6
10. Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	6
Összes óraszám:	68

1. évfolyam 1. osztály

Témakör	Zeneművek/ Énekes anyagok	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	Az előkészítő osztályban megszerzett ismeretek alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A dalok elsősorban, de nem kizárólagosan pentaton hangkészletűek, figyelembe véve a gyermek hangterjedelmét is. Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utáni daltanítással. Az éneklés helyes szokásainak kialakítása: – helyes testtartás, – helyes légzés, – életkornak megfelelő és különböző hangerő, – helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése), – érthető szövegejtés, – kifejező artikuláció.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Emlékezetből énekel legalább 10-15 gyermekdalt; – jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel; – tanulja elsajátítani a jól intonált, kifejező éneklés alapjait; – alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában; – a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük; – a s-m és a l dallamhangok tanulása.	– Népi gyermekjátékok, gyermekdalok, mondókák elsajátítása: megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, kiolvasók, sétálók, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások; – magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, tréfás dalok, párosítók, (pentaton, hexachord hangkészlettel); – művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése (Kodály Zoltán, Ádám Jenő); – felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok; – egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel);

	– magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni tanulása és éneklése; – a tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció; – az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül; – a befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán; – a gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban; – évfolyamonként legalább 15 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete; – a tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása; – egyenes testtartás, éneklés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció; kézjel

Témakör	Zeneművek/ Zenehallgatás	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a zenéhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése. Kisgyermekkorai zenei élményanyag. Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Akusztikus tapasztalatok a környezet zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás térben: irány és távolság megnevezése. Zenehallgatási élmények korai gyermekkorból.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűsége.	

Tanulási eredmények		Fejlesztési feladatok és ismeretek	
– A hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol; – a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét; – ismerkedik a zongora hangjával; – gyakorolja megkülönböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól; – képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; – képes az érzelmi azonosulásra; – képes megérteni az zenék üzenetét; – szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.		– Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video, digitális segédanyag) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez, valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból. Beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is, különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar; – cselekményes és programzene hallgatása (pl. meseballett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek); – az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása; – cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése; – hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; – a zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; – befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre; – emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	énekhang; gyermekkar; vegyeskar; zongoramű; kíséret; népdalfeldolgozás; zenekar; duó		

Témakör	Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Kisgyermekkor zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó (testi) nagymozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alap ritmusokkal és hangokkal.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Érzékeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben; – tanulja érzékelni az ütemhangsúlyt; – ismerkedik a dalok, mondókák ritmusával; – a pedagógus segítségével ismerkedik a negyed, nyolcadpárral, a negyed értékű szünettel, tájékozódik a 2/4-es ütemben, megismeri az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet; – mondókákat, ritmusokat próbál rögtönözni; – tudatosul a tá, a ti-ti és szün ritmusjelek.	– Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás, alkalmazás; – ritmikai elemek, metrum: a mérő és ritmus megkülönböztetésének vizsgálata; – a tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelésének gyakorlása; – ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvel: tá (negyedérték), ti-ti (nyolcadpár), szün (negyed szünet); – ritmikai elemek jeleinek gyakorlása, – ütemmutatók, ütemfajták: 2/4; – egyenletes mérő hangoztatásának gyakorlása éneklés és esetenként zenehallgatás közben; – zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója; – alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: a zenei hangsúly érzékeltetésével; – mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával; – felelgetős ritmusjátékokkal; – ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzelem kifejezésére; – ritmuskánon és osztinató gyakorlása egyszerű formában; – alkotói készség: rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével; – egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; – játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; – egyenletes lüktetés, mérő felismerése; – ismerkedik: negyed, nyolcadpárral, fél értékű kottával, a negyed és fél értékű szünettel, 2/4-es ütemmel; – ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, pótvonat, ütemvonal, kezdőhang –záróhang fogalmával ismerkedik.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	mérő; ritmus; szünet; ütem; ütemvonal; záróvonal; ismétlőjel, ütemmutató; ritmushangszer; rögtönzés; ötvonalas rendszer; vonal-vonalköz; pótvonala; kezdőhang - záróhang; gyors; lassú; osztinató, ritmuskánon
------------------------------------	--

Témakör	Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorából. Kisgyermekkor zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó (testi) nagymozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Próbálja megismerni, énekelni és alkalmazni a pentaton hangkészlet hangjait; – a dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekl; – a fenti hangkészletben különböző gyakorlati formákban használja, belső hallása fejlődik; – megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét; – a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően;	– A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább gyors tempójú, táncos klasszikus zenei idézetekhez kapcsolódóan teljes zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével; – zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos feladatokkal, hirtelen hangerőváltás megfigyelése és reprodukciója; – formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül;

– különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál; – 4, 6 lüktetéses motívumegységek, illetve bipódia (kétütemes), tripódia (háromütemes), esetleg tetrapródia (négyütemes) egységek visszhangja. Ezek összehasonlítása: azonos, különböző, hasonló.	– absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás); – a hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; – magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban; – hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal; – belső hallás fejlesztése dallambújtatással; – kánon éneklése, gyakorlása egyszerű formában; – alkotói készség: rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre; – a testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelem kifejezésére; – a pentaton hangkészlet hangjaival való ismerkedés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, dallamsor, kánon

Témakör	Zenei ismeret/ Zenei írás, olvasás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Éneklési készség és a hallás utáni daltanulás képessége. Az egyenletes mérőre járás képessége, a magas és mély, valamint a rövid és hosszú hang képzetének megléte.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézzelről, betűkottáról és hangjegyről.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat; dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal; – tanul egyszerű kottában tájékozódni; – megtapasztalja a relatív szolmizáció jellemzőit, illetve előnyeit.	– Grafikus notáció: a test- és ritmushangszerek dinamikájának (erősebb-halkabb reláció, a hang kicsengése, elhalása), a hangok megszólalási gyakoriságának (egyenletesség, sűrűsödés, ritkulás), a hangszín, a hangzás (pl. gömbszerű kiterjedés) jelekkel (pont, vonal, folt) történő ábrázolása; – mérőütés; – a mérő és ritmus megkülönböztetésének gyakorlása; – a tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése; – ritmikai elemek gyakorlása: negyedérték (tá) és negyed szünet (szün), nyolcadpár (ti-ti), önálló nyolcadérték (ti) és szünete; – a hangsúlyos és hangsúlytalan ütemegységek megkülönböztetésének gyakorlatai; – ismerkedik: ütem, ütemmutató, ütemvonal, ismétlőjel, záróvonal fogalmával; – ütemmutatók, ütemfajták: 2/4; – a vonalrendszerrel való ismerkedés: öt vonal, négy vonalköz, pótvonalak; – hangjegyszár irányának megfigyeltetése, a notáció helyes alkalmazásának gyakorlása; – lépés és ugrás megkülönböztetése; – zenei írás-olvasás: a tanult zenei elemek felhasználásával; – a tanult dallamot próbálja felismerésének gyakorlatai kottaképről; – kottaolvasás (betűkottás és ötvonalas) belső hallás segítségével, majd éneklés szolmizálva; – a hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.); – a hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; – a kottakép alapvető funkcionális elemeivel való ismerkedés: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, pótvonal, ütemvonal, kezdőhang-záróhang stb.; – a figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével;

	– a finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével; – próbálja elsajátítani: a negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet grafikai képét és írását; – az ütemvonal és záróvonal grafikai képének és írásának gyakorlása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hangjegy

Témakör: Zeneművek/Énekes anyag

Életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A dalok elsősorban, de nem kizárólagosan pentaton hangkészletűek, figyelembe véve a gyermek hangterjedelmét is.

Zeneművek / Énekes anyag / Első osztály

- Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzeteket, életképeket kifejező dalok:

Aki nem lép egyszerre; Budabuda bácsi; Bújj, bújj itt megyek; Bújj, bújj medve; Bújj, bújj zöld ág; Egyenlőre, két kettőre; Egyél libám; Erdő mellett nem jó lakni; Ess, eső, ess; Ég a gyertya, ég; Éliás, Tóbiás; Én kis kertet kerteltem; Fecskét látok; Fehér liliomszál; Gyertek haza ludaim; Gyertek lányok játszani, játszani; Gyertek lányok ligetre; Gyerünk, menjünk vendégségbe; Hej, a sályi piacon; Hess el, sas!; Hinta, palinta; Hód, hód, fényes lánc; Kering az orsó; Kicsi vagyok én; Körtéfa; Megy a kocsi; Nyisd ki Isten kiskapudat; Rece, rece pogácsa; Sírjunk, ríjunk; Szegény legény; Szólj síp, szólj; Ti csak esztek, isztok; Túrót ettem; Tücsök koma gyere ki; Zíbor, zábor; Zsipp-zsupp

- Dalok alkalmakra, jeles napokra
 - Szent Gergely doktornak; Télapó itt van (Gyermekdal – Donászy M.); Kirje, kirje; Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Brumm, brumm, Brúnó; Sárdó, gyűj el; Esik eső karikára; Balázs Á. – Nádas Katalin: Fűzzünk, fűzzünk; Már megjöttünk estére (vers:Károlyi Amy); Hová mégy te kis nyulacska?
 - Mondókák, kiszámolók
- Egy – megérett a meggy; Névcsőfolók – pl. Balázs, csípjen meg a darázs; Hüvelykujjam almafa; Lementem a pincébe; Gyerekek, gyerekek, szeretik a percet

Témakör: Zeneművek/Zenehallgatás

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a *motiváció*. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a zenéhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

Zeneművek / Zenehallgatás

- Kodály Zoltán: Gergely-járás, részlet a gyermekkarból; Nyulacska – gyermekkar; Katalinka – gyermekkar;
- Bartók Béla: Gyermeknek I./3. Szegény legény; I./12. Lánc, lánc, eszterlánc; Bartók Béla: Mikrokozmosz – részletek; 44 hegedűduó – I. füzet – Párnástánc (Elvesztettem zsebkendőmet);
- Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcsődal – vegyeskar;
- Adriano Banchieri: Állatok rögtönzött ellenpontja;
- Leopold Mozart: Gyermekszimfónia – részlet;
- W.A. Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel – részlet;
- Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek;
- Csajkovszkij: Diótörő - Játék katonák indulója;
- Szőnyi Erzsébet: 21 énekes játék – Sípkészítő (Szólj síp);
- Névcúfolók- „Ádám kutya ül a hátán”

A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam 1. osztály végén:

- érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is;
- képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;
- érti a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát;
- megkülönbözteti a mérőt és a ritmust;

- a testét hangszerként is használja;
- egyszerű ritmushangszereket próbál használni;
- érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között;
- örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban;
- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;

ÉNEK-ZENE

A beszédfogatóékos tanulók helyi tanterve a kerettanterv alapján készült

2. évfolyam

A 2. évfolyamban megkezdődik a zenei elemek tudatosítása. A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, vagyis a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek-nevelési célok közül kiemelten fontos:

- az erkölcsi nevelés, (elfogadják, és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait);
- nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete);
- állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik);
- testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia);

Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia.

Fejlesztési célok:

Reprodukció: Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, néptánc és szabad mozgásos improvizáció kíséri. A helyes testtartás, az egyszerű mozgáselemek és lépések elsajátítására a népi gyermekjátékok és a néptánc kiváló lehetőséget nyújtanak.

A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. Önállóan, vagy tanári megsegítéssel alapszinten a kottairást és olvasást kezdik megismerni. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.

A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak, jellemezze azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság.

Zenehallgatás: Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag egy része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz. A beszéd fogyatékos tanulók nevelésében a kerettantervben leírt fejlesztési feladatok, az egyes tematikai egységekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek az irányadóak, de azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama módosulhat.

A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotómunkája.

Az adott évfolyam sajátossága, hogy a dalkezdés megadott hangról induljon, c'-d'' hangterjedelembe, megadott tempóban, helyes ritmusban történjen. Az ötfokú hangsorok dallamfordulatainak megismerése a cél: a lá pentaton hangsor (smrdl), dó pentaton (lsmrd) és lefutó lá pentachord (mrdtl), dó pentakord (sfmrd). Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvel: táá (félérték) és szüün (félérték szünete). Az ütemmutatók, ütemfajták megkülönböztetése: 4/4, valamint a zenei kézjel elsajátítása.

A témakörök áttekintő táblázata:**Éves óraszám: 34 óra****Heti óraszám 68 óra**

Témakör neve	Óraszám
1. Zeneművek/Énekes anyag	35
2. Zeneművek/Zenehallgatás	13
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	6
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	7
5. Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7
Összes óraszám:	68

2. évfolyam

Témakör	Zeneművek/ Énekes anyagok	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított ismeretek alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A dalok elsősorban, de nem kizárólagosan pentaton hangkészletűek, figyelembe véve a gyermek hangterjedelmét is. Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utáni daltanítással. Az éneklés helyes szokásainak kialakítása: – helyes testtartás; – helyes légzés; – életkornak megfelelő és különböző hangerő; – helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése); – érthető szövegejtés; – kifejező artikuláció; – helyes frazeálás dalkezdés megadott hangról, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra; – különböző hangerővel tud énekelni;	

	– a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; – a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz; – hangszerkíséretes dalokat énekel tanára kíséretével; – kézjelről gyakorol énekelni; – belső hallása fejlődik.
--	---

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Emlékezetből énekel az előző évek dalaival együtt legalább 20 gyermekdalt; – jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel; – tanulja elsajátítani a jól intonált, kifejező éneklés alapjait; – alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában; – a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük; – aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.	– Népi gyermekjátékok, gyermekdalok, mondókák elsajátítása: megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, kiolvasók, sétálók, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások; – magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, tréfás dalok, párosítók; – művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése; – felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok; – egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel); – magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése; – a tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció; – az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül; – a befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán; – a gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban; – évfolyamonként legalább 20 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete; – a tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása; – egyenes testtartás, éneklés; – a kézjel, mint jelrendszer ismerete; – szolmizációs kézjelről való éneklés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció; kézjel

Témakör	Zeneművek/ Zenehallgatás	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a zenéhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése. Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Akusztikus tapasztalatok a környezet zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás térben: irány és távolság megnevezése. Zenehallgatási élmények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése. Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűségeire.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– A hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol; – a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömet; – ismerkedik a zongora hangjával;	– Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video, digitális segédanyag) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez, valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból. Beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is, különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar;

– meghallgatja a gyermekkar és a vegyeskar hangzását; – gyakorolja megkülönböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól; – képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; – képes az érzelmi azonosulásra; – egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni; – képes megérteni az zenék üzenetét; – szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket, – szóval, rajzzal, tánccal vagy szabad mozgással kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.	– cselekményes és programzene hallgatása (pl. mesebalett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek); – az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása; – cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése; – hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; – a zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; – befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre; – emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban; – a hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban; – a szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése a tanult zenei anyagban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	énekhang; gyermekkar; vegyeskar; zongoramű; kíséret; népdalfeldolgozás; zenekar; duó

Témakör	Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Ehhez kapcsolódó (testi) nagymozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézzelről, betűkottáról és hangjegyről.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Érzékeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben; – tanulja érzékeltetni az ütemhangsúlyt; – ismerkedik a dalok, mondókák ritmusával; – a pedagógus segítségével ismerkedik a negyed, nyolcadpárral, fél értékű ritmusokkal, a negyed és a fél értékű szünettel, tájékozódik a 2/4-es ütemben, megismeri az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet; – mondókákat, ritmusokat próbál rögtönözni.	– Zeneelméleti alapismeretekkel való ismerkedés: a mérő és ritmus megkülönböztetése; – a tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése; – ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvel: tá (negyedérték), ti-ti (nyolcadpár), szün (negyed szünet); – ritmikai elemek jelének ismerete; – ütemmutatók, ütemfajták: 2/4., 4/4; – egyenletes mérő hangoztatásának gyakorlása éneklés és esetenként zenehallgatás közben; – zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója; – alapritmusok gyakorlása 2/4-es, 4/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban; – a zenei hangsúly érzékeltetésével; – mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, felelgetős ritmusjátékokkal; – ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzelem kifejezésére; – ritmuskánon és osztinató gyakorlása egyszerű formában; – alkotói készség: rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével; – egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; – egyenletes lüktetés, mérő; – ismerkedik: negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet, 2/4-es, 4/4-es ütem; – ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, pótvonat, ütemvonal, kezdőhang – záróhang fogalmával ismerkedik.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mérő, ritmus, szünet, ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel, ütemmutató, ritmushangszer, rögtönzés, ötvonalas rendszer, vonal-vonalköz, pótvonat, kezdőhang – záróhang, gyors, lassú, osztinató, ritmuskánon

Témakör	Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból. Kisgyermekkor zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó (testi) nagymozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Próbálja megismerni, énekelni és alkalmazni a pentaton hangkészlet hangjait; – a dalokat tanári segítséggel szolmizálva éneкли; – a fenti hangkészletben különböző gyakorlási formákban használja, belső hallása fejlődik; – megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét; – a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően; – különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.	– A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; – magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban; – hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal; – belső hallás fejlesztése dallambújtatással; – a tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése; – kánon éneklése, gyakorlása egyszerű formában; – alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre; – a testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelm kifejezésére; – a pentaton hangkészlet hangjainak ismerete kiegészülve az alsó „lá”-val; – a pentaton hangkészlet kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése; – kánon éneklésmódjának elsajátítása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, dallamsor, kánon
--------------------------------	---

Témakör	Zenei ismeret/ Zenei írás, olvasás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézjelről, betűkottáról és hangjegyről.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat; dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal; – tanul egyszerű kottában tájékozódni; – megtapasztalja a relatív szolmizáció jellemzőit, illetve előnyeit.	– A mérő és ritmus megkülönböztetésének gyakorlása; – a tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése; – ritmikai elemek gyakorlása: negyedérték (tá) és negyed szünet (szün), nyolcadpár (ti-ti), önálló nyolcadérték (ti) és szünete; – a hangsúlyos és hangsúlytalan ütemegységek megkülönböztetésének gyakorlatai; – ismerkedik: ütem, ütemmutató, ütemvonal, ismétlőjel, záróvonal; – ütemmutatók, ütemfajták: 2/4, 4/4; – a vonalrendszerrel való ismerkedés: öt vonal, négy vonalköz, pótvonal; – hangjegyszár irányának megfigyeltetése, a notáció helyes alkalmazásának gyakorlása; – lépés és ugrás megkülönböztetése; – zenei írás-olvasás: tanult dallamot próbálja felismerni gyakorlatai kottaképről; – kottaolvasás (betűkottás és ötvonalas) belső hallás segítségével, majd éneklés szolmizálva; – a hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.); – a hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;

	– a kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, pótvonal, ütemvonal, kezdőhang-záróhang stb.; – a figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével; – a finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével; – negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet grafikai képe és írása; – ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása; – lá - szó - mi - ré-dó- alsó lá szolmizációs hangok leírása fokozatos bevezetéssel, különböző hangmagasságokban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hangjegy

Témakör: Zeneművek/Énekes anyag

Életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A dalok elsősorban, de nem kizárólagosan pentaton hangkészletűek, figyelembe véve a gyermek hangterjedelmét is.

Zeneművek / Énekes anyag / Második osztály

- Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzetek, életképek:
A gúnárom elveszett; A part alatt; Csillagoknak teremője; Csömödéri; Egy kis malac; Egyszer egy királyfi; Elvesztettem zsebkendőmet; Ess, eső, ess; Este van már, nyolc óra; Harcsa van a vízbe'; Hatan vannak a mi ludaink; Három éjjel, Hej, tulipán; Hej, vára vára; Hess, légy, ne szállj rám; Hol jártál, báránykám?; Hopp, Juliska; Hová mégy?; Isten éltesen, Péter, Pál!; Járom az új várnak; Kapitány úr megizente; Keresd meg a tüt; Két krajcárom; Kis kece lányom; Kivirágzott a diófa; Kőketánc; Kodály – Weöres S.: Jön a kocsi; Láttál-e már valaha; Méz, méz, méz; Most viszik, most viszik; Nincs szebb állat, mint a lúd; Süssünk, süssünk valamit; Szélről legeljete; Széles az én kedvem ma; Ti csak esztek; Tivi - tovi tács; Tüzet viszek; Úszik a kácsa; Virágéknál ég a világ.
- Dalok alkalmakra, jeles napokra

Hull a pelyhes; Betlehembe, jer, pajtás!; A kis Jézus; Regöljünk, regöljünk; Ma van húsvét napja (Húsvétoló); Állj be, Berci katonának!; Még azt mondják nem illik; Járdányi Pál - Weöres Sándor: Tavaszköszöntő (Sándor napján); Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Orgona ága; Serkenj fel, kegyes nép.

Témakör: Zeneművek/Zenehallgatás

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a *motiváció*. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a zenéhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

Zeneművek / Zenehallgatás

- Erkel Ferenc: Himnusz; Kodály: Méz, méz, méz – gyermekkar; Hajnóvesztő – gyermekkar; Csillagoknak teremtmője – duett; Nagyszalontai köszöntő – gyermekkar;
- Bartók Béla: Cipósütés – gyermekkar; Gyermeknek I./1. Játzó gyermekek (Süssünk, süssünk valamit); I./4. Párnatánc (Elvesztettem zsebkendőmet); I./6. Balkéztanulmány (Hej, tulipán); I./7. Játékdal (Keresd meg a tút); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./23. Táncdal (Hopp, Juliska); II./27. Tréfa (A gúnárom elveszett); Bartók Béla: Mikrokozmosz – Mese a kis légyről;
- Antonio Scandelli: A tyúk;
- Vivaldi: Négy évszak – Tél II. tétel;
- W.A. Mozart: Német táncok – Utazás szánon;
- Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek;
- Rimszkij–Korszakov: Dongó;
- Muszorgszkij: Egy kiállítás képei – Kiscsibék tánca a tojánhéjban;
- Állatos dalok;
- Betlehemes /A kis Jézus aranyalma

A fejlesztés várt eredményei a 2. évfolyam végén:

- érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is;
- képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;
- érti a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát;
- megkülönbözteti a mérőt és a ritmust;
- a testét hangszerként is használja;
- egyszerű ritmushangszereket használ;
- érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között;
- rövid dallamsorokat rögtönöz;
- örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban;
- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
- kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
- érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható;

ÉNEK-ZENE

A beszédfogatóékos tanulók helyi tanterve a kerettanterv alapján készült

3. évfolyam

A harmadik évfolyamon elsősorban alapképességek és készségek fejlesztése zajlik, ezért a témakörök nem alkotnak zárt egységet és nem időrendben követik egymást. A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

Ebben az évfolyamban kiemelt nevelési-oktatási cél, az éneklés megszerettetése. A zenei anyanyelv megismerése, elsajátítása és használata segít megalapozni az értékőrzést, a tanulók nemzeti identitását. A népdalok tanítása számtalan élethelyzetre ad példát és kínál megoldást. További cél, hogy az aktív éneklés és a zenehallgatás során a tanulók örömteli élményekhez jussanak. Fedezzék fel a zenei alkotás örömét, kifejező éneklésük, hangszeres játékuk, ritmikai alkotásaik, saját kis zenei kompozícióik által. Fejlődjön ritmikai készségük, zenei hallásuk, tanuljanak meg alapszinten kottát írni és olvasni. Ismerjenek meg zeneirodalmi alkotásokat, korosztályuknak megfelelő módon. Ehhez kapcsolódik a koncert-pedagógia. A tanulók számára biztosítani kell, tanévenként legalább egy közös hangverseny látogatást, mely hozzásegíti őket az élő muzsikálás szépségének megbecsüléséhez.

A harmadik évfolyamokon fő feladat az előzőekben megszerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése, mélyítése elsősorban élményszerű és játékos módon.

A tanulók e nevelési, oktatási szakasz végére a dalokat tisztán, stílusosan, magabiztosan, örömmel énekelik.

A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, felismerik kottaképről, és tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a ritmikai, dallami, és hallási készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják (ritmusvaráció, osztinató). A különböző karaktereket a tanult dalokban, zeneművekben megfigyelik, majd testhangszerekkel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás) és saját készítésű hangzó eszközökkel reprodukálják.

A tanulók a hangszerekkel lehetőség szerint többféle formában is találkoznak, elsősorban a hallgatott zenékben figyelik meg, de élőben is találkoznak velük zenei előadásokon, koncerteken. A maguk által készített hangkeltő eszközöket pedig improvizációs, játékos feladatokban használják.

A zenehallgatáskor átélt élményeiket szóval, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezik ki. A hallgatott zenékben felismerik a tanult zenei elemeket, karaktereket.

Megvalósítandó cél továbbá, hogy a tanár változatos motivációs technikákkal segítséget nyújtson a tanulónak abban, hogy a zeneműveken keresztül rátaláljon önmagára.

A témakörök áttekintő táblázata:**Éves óraszám: 34 óra****Heti óraszám 68 óra**

Témakör neve	Óraszám
1. Zeneművek/Énekes anyag	35
2. Zeneművek/Zenehallgatás	13
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	6
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	7
5. Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7
Összes óraszám:	68

3. évfolyam

Témakör	Zeneművek/Énekes anyag	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerről tanítással. A többszólamú éneklés fejlesztése. Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószerelv megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–e”). A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása. A dalok és zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint, a tananyag 25 százalékával bővíthető.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Emlékezetből énekel összesen legalább 25-30 magyar népdalt, gyermekjátékdalt – ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat; – előadói készsége tovább fejlődik; – aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein; – a gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük.	– Magyar népdalok hallás utáni tanulása; – a tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció; – a tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, táncmuzsikában és feldolgozott formában, melyek példája nyomán törekszik az autentikus előadásra; – az interpretáció élménnyé mélyítése a dalokhoz kapcsolódó játékok, táncok, dramatizált előadások és élő hangszerkísérek segítségével; – az éneklés hangterjedelmének bővítése az oktávon túlra; – előadói készség: az éneklés örömeinek megtalálása előadóként, a tevékenységközpontúság elősegítése; – befogadói készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömeit; új dalok tanulásakor felfedezni a dalok megismerésének örömeit; a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben; – alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban, a megélt élmények feldolgozásának segítése; – évfolyamonként a törzsanyaghoz tartozó új gyermekjátékdal, népdal megismerése; – a dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése; – a dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése; – a dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tempo giusto, magyar népszokások, jeles napok, táncmuzsika

Témakör	Zeneművek/ Zenehallgatás	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Próbálja megkülönböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől; – gyakorolja megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól; – képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; – képes az érzelmi azonosulásra; – egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni; – folyamatosan fejlődik, a lineáris és a vertikális történések érzékelése.	– A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban; – különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában; – az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében; – hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; – a zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; – zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok, különbözőségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele a zeneművek befogadásában; egy-egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal; a zenei befogadás mikéntjének megtapasztalása a zenei aktivitáson keresztül; – zenei befogadói készség fejlődése; – alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozása, a zeneművek eljátszása dramatizált előadással; – a gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásával való ismerkedés; – a zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	viisszatérés a zenében, vagy ABA forma, duett, szólóének (dal)

Témakör	Zenei ismeretek /Ritmikai fejlesztés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, többszólamú ritmusimprovizáció a korábban tanult ritmusképletek felhasználásával, a 4/4-es és 2/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása, dallami improvizáció adott hangkészletben (énekhang, hangszer).	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Ismerkedik a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottával és az egyedül álló nyolcaddal, azok szüneteivel; – felismeri a 3/4-es ütemet, valamint a pontozott fél értékű kottát; – próbálja megkülönböztetni a páros és páratlan lüktetést; – gyakorolja felismerni és hangoztatni az összetett ritmusokat: szinkópa, nyújtott és éles ritmus; – ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket; – egyszerű ritmussorokat rögtönöz.	– Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben; – ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése; – ritmikai többszólamúság alkalmazásának gyakorlása; – összetett ritmusok gyakorlása páros és páratlan metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban; – a zenei hangsúly érzékeltetésével, – mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával; – felelgetős ritmusjátékokkal; – ritmusvariációval; – osztinatóval; – befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz; – alkotói készség: egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; – játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; – rögtönzés dallammal, ritmussal; – ritmussorok alkotásának gyakorlása változatos hangszíneket használva, testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével; – szinkópa, nyújtott és éles ritmussal való ismerkedés;

	– egyedül álló nyolcad és szünet felismerésének gyakorlása; – egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünet megismerése; – $\frac{3}{4}$ és $\frac{4}{4}$ –es ütemfajta felismerése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szinkópa, zenei hangsúly, nyújtott és éles ritmus, páratlan lüktetés

Témakör	Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Megismeri, éneklí és alkalmazza a felső dó, alsó lá és alsó szó hangokat; – megfigyel és hallás után reprodukál különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket; – a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően próbálja változtatni.	– A tudatosított zenei elemek gyakorlása minél több kontextusban; – belső hallás fejlesztése dallambújtatással; – a tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése; – kánonok éneklésének gyakorlása; – a dallam és szöveghangsúly összefüggéseinek megfigyelése;

	– alkotói készség: különböző karakterű dallamválasz rögtönzésének gyakorlása egyszerű dallamsorokhoz; testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata, eltérő karakterek kifejezésére; – a pentaton hangkészlet kiegészül az alsó szó és a felső dó hanggal; – a fá és ti hangok kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése; – különböző karakterű hangszínek, dinamikai szintek megfigyelése és azonosítása a tanult dalokban, zeneművekben; – a violinkulcs.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	forte, piano, halkítás-erősítés, dallam- és szöveghangsúly, pentaton hangsor, hétfokú hangsor, violinkulcs

Témakör	Zenei ismeretek/ Zenei írás-olvasás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról és hangjegyről.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel; – tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;	– A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának gyakorlása különböző eszközökkel; – a hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése; – a tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; – a tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;

– próbál tájékozódni a kottában; – megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét; – a hallás után tanult dalokat képes a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni; – a kottában felismeri a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat; – pentaton dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekel, kézjelekkel mutatja; – helyesen használja a szolmizációs hangokat és neveket különböző intonációs és hangképző gyakorlatoknál, hallásfejlesztésnél.	– egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok a tanult új ritmikai elemek és dallamhangok alkalmazásával; – a figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével; – a finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével; – a leírt kottakép visszaéneklésének gyakorlása a zenei olvasás fejlesztésére; – rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére; – felismerő kottaolvasás segítése a tanult dalok szolmizált, kézjelezett éneklése után; – violinkulcs írása; – szinkópa, nyújtott és éles ritmus grafikai képe és írása; – egyedül álló nyolcad és szünete grafikai képe és írása; – egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünetének grafikai képe és írása; – a $\frac{3}{4}$ és $\frac{4}{4}$ –es ütemfajta grafikai képe és írása; – dó – lá – szó – mi – ré – dó – lá, - szó, hangok a kottában.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	a korábbiak elmélyítése: hangjegy

Témakör: Zeneművek/Énekes anyag

A dalok és zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint, a tananyag 25 százalékával bővíthető.

Zeneművek / Énekes anyag / Harmadik osztály

- Életképek

Anyám, édesanyám; Elmentem a piacra; Ettem szőlőt; Én elmentem; Gólya, gólya, gilice, Hej, Jancsika; Itt ül egy kis kosárba; Kis kertemben uborka; Szántottam gyöpöt; Úgy tetszik, hogy; Volt nekem egy kecském

- Párosítók → Leányok, legények

Cickom, cickom; Csipkefa bimbója; Két szál pünkösdrózsa; Kis kece lányom

- Táncnóták →Táncos dalok

Erdőjáróznak a lányok; Három éjjel; Ég a gyertya, ha meggyújtják

- Tréfás dalok

A faragószék nótája; Egy kis kertet keríték – D150; Fáj a kutyámnak a lába; Fut a kicsi kordé; Három szabó legények; Megfogtam egy szúnyogot; Összegyűltek, összegyűltek az újfalvi lányok; S a te fejed akkora; Szélről legeljetek; Télen nagyon hideg van; Ugyan édes komámasszony

- „Mesés” dalok

Elszaladt a kemence; Zöld erdőben a tücsök; Virágéknál ég a világ

- Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Erkel Ferenc – Himnusz; Kodály Zoltán-Gazdag Erzs: Ezüst szánkót hajt a dér; Betlehem kis falucskába; Csordapásztorok; Adjon az Úristen; Gábor Áron rézágyúja; Kodály Zoltán– Weöres Sándor: Buba éneke; Már megjöttünk ez helyre (Népdal – Károlyi Amy); Elhozta az Isten

Témakör: Zeneművek/ Zenehallgatás

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a *motiváció*, melyhez hozzátartozik a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a Lényeges a zenei anyagok minél élményszerűbb, a zenéhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

Zeneművek / Zenehallgatás / Harmadik osztály

- Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica – Volt nekem egy kecském; Túrót eszik a cigány – gyermekkar, részlet (Csipkefa bimbója), Pünkösdlő– gyermekkar, részlet (Elhozta az Isten); Hány János – A császári udvar bevonulása; Napóleon csatája; Sej, Nagyabonyban; Székely fonó: Kitrákotty mese
- Bartók Béla: Gyermeknek I./5. Játék (Cickom, cickom); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./ 29. Ötfokú dallam (Anyám, édesanyám) Bartók Béla: Mikrokozmosz – II./95. A kertemben uborka; 44 hegedűduó – II. füzet- Szúnyogtánc (Megfogtam egy szúnyogot); III. füzet Párosító (Ugyan édes komámasszony)
- Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa – Itt ül egy kis kosárba’; Ugyan, édes komámasszony; Elszaladt a kemence; Egy boszorka van, Szegény Bodri! - gyermekkar (Fáj a kutyámnak a lába)

- Josquin: A tücsök
- Leopold Mozart: Gyermekszimfónia - részlet
- Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ
- Csajkovszkij: Diótörő- Kínai tánc, Orosz tánc
- Johann Strauss: Tik-Tak polka
- Ránki György: Pomádé király új ruhája I. szvit III. tétel; „*Munkában a szemfényvesztők, készül a csodaruha*”
- Leonard Bernstein: Divertimento – pulyka tánc
- Szokolay Sándor: Hüvelyk Matyi
- Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ – ide tenném, időrend
- Betlehemes / Csordapásztorok

A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén:

- felismeri a különböző dinamikájú éneklést, előadást és azt igyekszik reprodukálni
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- zongoradarabokban ismer rá a tanult dalokra;
- népdalfeldolgozásokat hallgat zenekari kísérettel;
- megismerkedik a zenében alkalmazható humorral;
- ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;
- megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita);
- megismerkedik a zenében alkalmazott humorral;
- felismeri a páros és a páratlan lüktetést;
- az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti;
- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;

- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- énekel a pentaton hangsorban;
- a tanult énekelt zenei anyagot tanári vezetéssel el tudja énekelni kézjelezve és szolmizálva;
- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;

ÉNEK-ZENE

A beszéd fogyatékos tanulók helyi tanterve a kerettanterv alapján készült

4. évfolyam

A negyedik évfolyamban kiemelt nevelési-oktatási cél, az éneklés megszerettetése. A zenei anyanyelv megismerése, elsajátítása és használata segít megalapozni az értékörzést, a tanulók nemzeti identitását. A népdalok tanítása számtalan élethelyzetre ad példát és kínál megoldást. További cél, hogy az aktív éneklés és a zenehallgatás során a tanulók örömteli élményekhez jussanak. Fedezzék fel a zenei alkotás örömét, kifejező éneklésük, hangszeres játékuk, ritmikai alkotásaik, saját kis zenei kompozícióik által. Fejlődjön ritmikai készségük, zenei hallásuk, tanuljanak meg alapszinten kottát írni és olvasni. Ismerjenek meg zeneirodalmi alkotásokat, korosztályuknak megfelelő módon. Ehhez kapcsolódik a koncert-pedagógia. A tanulók számára biztosítani kell, tanévenként legalább egy közös hangverseny látogatást, mely hozzásegíti őket az élő muzsikálás szépségének megbecsüléséhez.

A negyedik évfolyamokon fő feladat az előzőekben megszerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése, mélyítése elsősorban élményszerű és játékos módon.

A tanulók e nevelési, oktatási szakasz végére a dalokat tisztán, stílusosan, magabiztosan, örömmel énekelik.

A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, felismerik kottaképről, és tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a ritmikai, dallami, és hallási készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják (ritmusvaráció, osztinató). A különböző karaktereket a tanult dalokban,

zeneművekben megfigyelik, majd testhangszerekkel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás) és saját készítésű hangzó eszközökkel reprodukálják.

A tanulók a hangszerekkel lehetőség szerint többféle formában is találkoznak, elsősorban a hallgatott zenékben figyelik meg, de élőben is találkoznak velük zenei előadásokon, koncerteken. A maguk által készített hangkeltő eszközöket pedig improvizációs, játékos feladatokban használják.

A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen magasabb szintre jut előadói, zenei befogadói és alkotói készségük.

A zenehallgatáskor átélt élményeiket szóval, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezik ki. A hallgatott zenékben felismerik a tanult zenei elemeket, karaktereket.

Megvalósítandó cél továbbá, hogy a tanár változatos motivációs technikákkal segítséget nyújtson a tanulónak abban, hogy a zeneműveken keresztül rátaláljon önmagára.

A témakörök áttekintő táblázata:

Éves óraszám: 34 óra

Heti óraszám 68 óra

Témakör neve	Óraszám
6. Zeneművek/Énekes anyag	35
7. Zeneművek/Zenehallgatás	14
8. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	7
9. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	6
10. Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	6
Összes óraszám:	68

4. évfolyam

Témakör	Zeneművek/Énekes anyag	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerről tanítással. A többszólamú éneklés fejlesztése. Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószerelv megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–e”). A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása. A dalok és zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint, a tananyag 25 százalékával bővíthető.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Emlékezetből énekel legalább 30 magyar népdalt; – emlékezetből éneklő a Himnusz első versszakát; – ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat; – előadói készsége tovább fejlődik; – aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein; – a gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük; – érzékeli a lineáris és a vertikális történeteket a zenében.	– Magyar népdalok hallás utáni megtanulása; – a tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció; – a tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, táncos zenében és feldolgozott formában, melyek példája nyomán törekszik az autentikus előadásra; – az interpretáció élménnyé mélyítése a dalokhoz kapcsolódó játékok, táncok, dramatizált előadások és élő hangszerkísérek segítségével; – az éneklés hangterjedelmének bővítése az oktávon túlra; – előadói készség: az éneklés örömeinek megtalálása előadóként; a tevékenységközpontúság elősegítése;

	– befogadói készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömét, új dalok tanulásakor felfedezni a dalok megismerésének örömét, a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben; – alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban, a megélt élmények feldolgozásának segítése; – évfolyamonként legalább 30 gyermekjátékdal, népdal megismerése; – a dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése; – a dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése; – a dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tempo giusto, magyar népszokások, jeles napok, táncház

Témakör	Zeneművek/ Zenehallgatás	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Próbálja megkülönböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől; – gyakorolja, megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;	– A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban; – különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában; – az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében;

– képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; – képes az érzelmi azonosulásra; – egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni; – folyamatosan fejlődik a többirányú figyelem készsége, a lineáris és a vertikális történések érzékelése.	– hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; – a zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; – zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok, különbségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele a zeneművek befogadásában. Egy- egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal, a zenei befogadás mikéntjének megtapasztalása a zenei aktivitáson keresztül; – zenei befogadói készség fejlődése; – alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban, a megélt élmények feldolgozása, a zeneművek eljátszása dramatizált előadással; – a gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásával való ismerkedés; – a zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése; – a zenei kifejezés művészi megvalósítása változatainak megismerése; – ismeretek szerzése hiteles előadóktól a dalok stílusos előadásához.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Himnusz; visszatérés a zenében, vagy ABA forma, duett, szólóének (dal)

Témakör	Zenei ismeretek /Ritmikai fejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, többszólamú ritmusimprovizáció a korábban tanult ritmusképletek felhasználásával, a 4/4-es és 2/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása, dallami improvizáció adott hangkészletben (énekhang, hangszer).	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Ismerkedik a 4/4-es ütemmel, valamint az egész értékű kottával és az egyedül álló nyolcaddal, azok szüneteivel; – felismeri a 3/4-es ütemet, valamint a pontozott fél értékű kottát; – próbálja megkülönböztetni a páros és páratlan lüktetést; – gyakorolja felismerni és hangoztatni az összetett ritmusokat: szinkópa, nyújtott és éles ritmus; – ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket; – egyszerű ritmussorokat rögtönöz.	– Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben; – ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése; – ritmikai többszólamúság alkalmazásának gyakorlása ritmuskánonokkal; – összetett ritmusok gyakorlása páros és páratlan metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: – a zenei hangsúly érzékeltetésével; – mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával; – felelgetős ritmusjátékokkal, – ritmusvariációval; – osztinátóval; – befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz; – alkotói készség: egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; – játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; – rögtönzés dallammal, ritmussal; – ritmussorok alkotásának gyakorlása változatos hangszíneket használva, testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével; – szinkópa, nyújtott és éles ritmussal való ismerkedés; – egyedül álló nyolcad és szünet felismerésének gyakorlása; – egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünet megismerése; – 3/4 és 4/4 –es ütemfajta felismerése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szinkópa, zenei hangsúly, nyújtott és éles ritmus, páratlan lüktetés

Témakör	Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Megismeri, éneкли és alkalmazza a felső dó, alsó lá és alsó szó hangokat; – megfigyel és hallás után reprodukál különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket; – a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően próbálja változtatni.	– A tudatosított zenei elemek gyakorlása minél több kontextusban; – belső hallás fejlesztése dallambújtatással; – a tanult énekelte zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése; – kánonok éneklésének gyakorlása; – a dallam és szöveghangsúly összefüggéseinek megfigyelése; – alkotói készség: különböző karakterű dallamválasz rögtönzésének gyakorlása egyszerű dallamsorokhoz; testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszíneinek megfigyelése és azok improvizatív használata, eltérő karakterek kifejezésére; – a pentaton hangkészlet kiegészül az alsó szó és a felső dó hanggal; – fá és ti hangok - hétfokú hangsorral való ismerkedés; – a fá és ti hangok kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése; – különböző karakterű hangszínek, dinamikai szintek megfigyelése és azonosítása a tanult dalokban, zeneművekben; – a violinkulcs.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	forte, piano, halkítás-erősítés, dallam- és szöveghangsúly, pentaton hangsor, hétfokú hangsor, violinkulcs

Témakör	Zenei ismeretek/ Zenei írás-olvasás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról és hangjegyről.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel; – tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal; – elmélyültebb lesz alapvető tájékozottsága a kottában; – megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét; – a hallás után tanult dalokat képes a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni; – a kottában felismeri a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat; – pentaton és hétfokú dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekel, kézjelekkel mutatja;	– A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának gyakorlása különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.); – a hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; – a tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; – a tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; – egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok a tanult új ritmikai elemek és dallamhangok alkalmazásával; – a figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével; – a finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével; – a leírt kottakép visszaéneklése a zenei olvasás fejlesztésére; – rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére; – felismerő kottaolvasás segítése a tanult dalok szolmizált, kézjelezett éneklése után; – a mozgó dó hang szerepének megfigyelése az írás és az olvasás során; – violinkulcs írása; – szinkópa, nyújtott és éles ritmus grafikai képe és írása; – egyedül álló nyolcad és szünete grafikai képe és írása;

– helyesen használja a szolmizációs hangokat és neveket különböző intonációs és hangképző gyakorlatoknál, hallásfejlesztésnél.	– egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünetének grafikai képe és írása; – a $\frac{3}{4}$ és $\frac{4}{4}$ –es ütemfajta grafikai képe és írása; – dó’ – lá – szó – mi – ré – dó – lá, - szó, hangok a kottában; – a hétfokú hangsor relációi, kézjelük és elhelyezkedésük a vonalrendszerben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	a korábbiak elmélyítése: hangjegy

Témakör: Zeneművek/Énekes anyag

A dalok és zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint, a tananyag 25 százalékaival bővíthető.

Zeneművek / Énekes anyag / Negyedik osztály

- Életképek

A juhásznak; Badacsonyi szőlőhegyen; Béres legény; Bogojai legények; Ábécédé; Falu végén; Gyéren vettem kenderkémet; Kelj fel juhász; Kihajtottam; Molnárlegény voltam én, Pásztorember vígan él; Sárga csikó, Szánt a babám

- Párosítók → Leányok, legények

Azt hallottam; Csillag Boris; Elvesztettem páromat; Hej, Vargáné; Jaj, de szépen esik az eső; Kocsi, szekér; Komáromi kisleány; Széles a Duna; Szép szatmári lányok; Új a csizmám; Zörög a kocsi

- Állatos dalok

A macskának négy a lába, Az árgyélus kismadár, Debrecenbe kéne menni; Egy nagyorrú bolha; Házasodik a tücsök; Kis kacska fürdik

- Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Erkel Ferenc: Himnusz; Luca, Luca; Karácsonyi pásztortánc; Mennyből az angyal; Üdvözlégy, kis Jézuska; Farsang három napjába; Ez ki háza, ki háza?, Huszárgyerek, huszárgyerek; Most szép lenni katonának; A pünkösdsnek jeles napján

Témakör: Zeneművek/ Zenehallgatás

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az

egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció, melyhez hozzátartozik a lehetőség szerinti koncertlátogatás. Lényeges a zenei anyagok minél élményszerűbb, a zenéhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

Zeneművek/ Zenehallgatás /Negyedik osztály

- Erkel Ferenc: Himnusz
- Népzenei felvételek eredeti előadásban (Magyar népzene sorozat)
- Kodály Zoltán: Hány János – részletek – Ábécédé, A juhász – gyermekkar; Villő – gyermekkar, részlet (Ez ki háza); Pünkösdlő– gyermekkar, részlet (A pünkösdeknek)
- Bartók Béla: Gyermeknek I./11. Elvesztettem páromat; II./ 22. Debrecenbe kéne menni; II./ 37. Kanásznóta (Házasodik a tücsök)
- Bartók Béla: Mikrokozmosz - Dallam ködgomolyban
- Bárdos Lajos: Kocsi, szekér - vegyeskar
- Clément Janequin: A madarak éneke
- W.A. Mozart: Gyermekjáték – dal
- W.A. Mozart: Esz-dúr zongoraverseny K. 271 "Jeunehomme" III. tétel - részlet
- Csajkovszkij: Diótörő – Csokoládé tündér tánca
- Muszorgszkij: Egy kiállítás képei - Baba Yaga kunyhója
- Bizet: Carmen – gyermekkar (Mi is jöttünk felvonulni)
- Rossini: Macska – duett
- Prokofjev: Péter és a farkas - részletek
- Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca
- Betlehemes / Üdvözlégy, kis Jézuska.

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangj sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;

- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- hangterjedelme túllép az oktávon.
- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- további zongoradarabokban ismer rá a tanult dalokra;
- népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel;
- megismerkedik a zenében alkalmazható humorral;
- ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;
- megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita);
- megismerkedik a zenében alkalmazott humorral;
- felismeri a páros és a páratlan lüktetést;
- az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti;
- aktívan részt vesz az alkotói folyamatokban;
- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- hangterjedelme bővül
- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- énekel a pentaton hangsorban;
- énekel a hétfokú hangsorban;
- a tanult énekelt zenei anyagot tanári vezetéssel el tudja énekelni kézjelezve és szolmizálva;
- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
- tanári segítséggel kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
- érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható;

ÉNEK-ZENE

A beszédfigyelmű tanuló helyi tanterve a kerettanterv alapján készült

5–8. évfolyam

Általános célok, feladatok:

Az ének-zene tanításának legfőbb célja, a tanulók zenei anyanyelvi ismereteinek bővítése. Fontos cél továbbá, hogy a megalapozott zenei képességek továbbfejlődjenek. Középpontban továbbra is a zenei aktivitás, ezen belül az éneklés áll.

A következő fejlesztési célokat segíti az ének-zene tantárgy kerettanterve: erkölcsi nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért és önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák tekintetében az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, a hatékony, önálló tanulás kompetenciája fejlesztéséhez is hozzájárul.

Reprodukció:

Az éneklésre épülő tanítás első lépéseként a tanulóknak az éneklés örömeinek és helyes szokásainak kialakítása játszott a fő szerepet. Ebben az életkorban már az éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és más népek zenéje továbbra is jelen van az énekes anyagban, azonban a hangsúly folyamatosan eltolódik a klasszikus szemelvények irányába, majd a 7. és 8. osztályban a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatai, formai megoldásai miként hatnak alapvetően, meghatározóan a művek stílusára. A tanulók a zenei elemeket improvizációs, kreatív, játékos és intellektuális feladatokkal is gyakorolják.

Zenehallgatás:

A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél a stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai megoldások, egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. Kronologikus áttekintésre majd a 8. osztályban kerül sor. A felső tagozatos zenehallgatásra ajánlott alkotások többsége nagy

lélegzetű, előkészítése, többszöri meghallgatása és feldolgozása sokszor meghaladja a tanítási óra adta időkeretet. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli meghallgatására is és más, az órai anyaghoz kapcsolódó zeneművek megismerésére.

A beszédfigyelmetes tanulók nevelésében a kerettantervben leírt fejlesztési feladatok, az egyes tematikai egységekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek az irányadóak, de azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama módosulhat.

ÉNEK-ZENE

A beszédfigyelmetes tanulók helyi tanterve a kerettanterv alapján készült

5. évfolyam

A fenti életszakaszban a fejlesztés fő célja a tanuló továbbvezetése a tevékenységközpontú zenei megismerés folyamatában. Cél továbbá, hogy minél több játékos és kreatív módszert használjanak képzeletük fejlesztésére. A közös éneklések, zenélések, mint a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formái segítik a másokkal történő harmonikus együttműködést, a közösségi összetartozás érzését, az önkifejezés, az önismeret belső készítésének kialakulását. Kodály útmutatása szerint, az így megszerzett tapasztalatok elvezetnek a remekművek befogadásához.

A tanulók tovább ismerkednek a klasszikus zenekar hangszereivel, valamint magyar népi hangszerekkel is.

A zenei készségfejlesztés célja ebben az életkorban a zenei anyagban megismert ritmus- és ütemfajták megismerése és gyakorlása. A ritmikai, dallami, és hallási készségek fejlesztésében és gyakorlásában egyre nagyobb szerepet kap az önkifejezés, a tanult zenei elemek és eszközök önálló alkalmazása.

A zenehallgatás célja a művek megismerésén túl a zenei kifejezőeszközök mélyrehatóbb elemzése és a zeneművek tágabb történelmi és társadalmi kontextusban való értelmezése. Az értelmezés része a zene keltette gondolatok, érzések, vélemények szóbeli kifejezése is, melyek az érzelmi nevelést segítik.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

A témakörök áttekintő táblázata:

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 68 óra

Témakör neve	Óraszám
1. Zeneművek/Népdalok, műdalok	34
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag	12
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	6
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	8
5. Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	8
Összes óraszám:	68

5. évfolyam

Témakör	Zeneművek/ Népdalok, műdalok	Órakeret 34 óra
Előzetes tudás	– az alsó tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete – az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangi lehetőségek figyelembe vételével – kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása – népdalok, a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Ismerje meg a törzsanyag dalait – tudja értelmezni a dalokban előforduló népi kifejezéseket – megismeri a dalok témájához, karakteréhez igazodó tempókat, éneklési módokat – megtanulja hallás után a Szózatot és Himnuszt – törekszik a dalanyag tiszta, kifejező, stílusos éneklésére, kiscsoportos és egyéni előadásmódban – kottaképről, hallás után, emlékezetből, szöveggel megtanulja a népdalokat, műdalokat – elsajátítja a helyes intonációt, az éneklés helyes szokásait – figyelmesen meghallgatja a zenei anyagot tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is – aktívan részt vesz a tanult dalok feldolgozásában – a hozzájuk kapcsolódó táncban, dramatizált előadásban – éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani – éneklése az alsóbb évfolyamokban	– magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból – dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből – a dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése – gregorián zenei szemelvények megismerése A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: – a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenéhez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenetörténeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája) – magyar történeti énekek: históriás énekek, kuruc kori dalok – az 1848–49-es szabadságharc dalai – nemzeti énekeink: Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz éneklése fejből – zongorakíséretes dalok: bécsi klasszikus és más zenei stílusból – többszólamúság: kánonok – könnyű reneszánsz – a dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre – dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra – népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel – a tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, és szolmizációs éneklésével – a tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is – különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből – a tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó táncsal, dramatizált előadással

kialakított helyes éneklési szokásokra épül – törekszik az új dalok egyre értőbb meghallgatására – használja képzeletét a zeneművek befogadása közben – szorgalmazza aktív részvételét az alkotói folyamatokban	Előadói készség: – éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani – éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül Befogadói készség: – az új dalok egyre értőbb meghallgatása – a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben Alkotói készség: – aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban. – a megélt élmények feldolgozásának segítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	régi és új stílusú népdal, ereszkedő és kupolás dallamvonal, gregorián ének, históriás ének, kuruc kori dal, himnusz, dal, mint műfaj, kórusmű, társas ének

Témakör	Zeneművek/zenehallgatási anyag	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	– felismerik az egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat – ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kíséni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni – figyelem a zenehallgatásra, hangszerek, hangszínek felismerése	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– a népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére – a zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által – hangverseny-látogatásra nevelés	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– képes a zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazására tanári kérdések segítségével – felismeri a párhuzamot a régmúlt, közelmúlt, és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben – tudja kapcsolni a jellegzetes hangszereket, hangszercsoportokat a megismert népzenei és műzenestílusokhoz/műfajokhoz – kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között – azonosítani tudja a különböző zenei karaktereket – követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részeket tekintetében – képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni – megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak – fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük – ismereteket szereznek a hangszerekről – szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket – a többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után – megismerik a zenehallgatásra ajánlott, többféle stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét	– az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól – a legelterjedtebb magyar népi, és a klasszikus zenekar hangszereinek ismerete – a hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei és népi hangszer (duda, tekerő, citera) – más népek zenéje, világzenei feldolgozások, nemzetiiségeink zenei hagyományainak megismerése – reneszánsz kórusdalok, barokk szemelvények – zeneirodalmi szemelvények a stílusérzék fejlesztéséhez – zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: – vokális művek, – hangszeres művek (versenymű), – daljáték/operarészek – a zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése – hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: – énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus) – a művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával). – szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése – tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban
Kulcsfogalmak/ fogalmak	gregorián ének, reneszánsz tánc, madrigál, dal, daljáték, opera, menüett, szvit, concerto, versenymű. népi és klasszikus hangszercsaládok és hangszerek; karmester; karvezető, színpadi zene; cselekmény, műfaj;

	komolyzene, könnyű zene; madrigál; a vegyeskar szólamai (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus)
--	--

Témakör	Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	– egyszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató – zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– visszatérő forma és variáció alkotásának fejlesztése – a rögtönzés fejlesztése az új zenei ismeretek felhasználásával – az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– felismeri a páros és páratlan lüktetést hallás és kottakép alapján – megfigyeli és adottságaihoz mérten reprodukálja az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőit – megfigyeli a váltakozó ütemeket az énekes- és zenehallgatási anyagban – alkotói készsége fejlődik: a tanult ritmusokkal hiányos ritmussorokat tud kiegészíteni – teljes ritmussorokat alkot a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles	– ritmus, metrum – kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel – verssorok ritmizálása – osztinató – 6/8, 3/4 helyes hangsúlyozása, páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal – egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez – váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban – az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója Dallami improvizáció: – adott ritmus motívumra dallamvariációk pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva Zenei forma alkotás: – kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben

ritmusokkal, tizenhatodokkal	Alkotói készség: – páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal – változatos ritmusképletek használata – a dalok ritmusának hangoztatása – ritmuskánon, felelgetős a tanárral, később az osztály csoportjai között – improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával – egyszerűbb ritmushangszerek készítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hatnyolcad, zenei periódus, visszatérő forma, dallami variáció, szekvencia, kis éles, kis nyújtott ritmus; tizenhatod; váltakozó ütem

Témakör	Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	– az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó dallami ismeretek – a tanult dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– további dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése – előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
Egyéni sajátosságaihoz mérten ismerje fel: – szolmizációs hangokat – tiszta kvint, tiszta kvart, tiszta oktáv – kis terc, nagy terc, – kis szekund, nagy szekund – dúr és moll hangzás – módosított hangok: fi, szí, ta	– zeneelméleti ismeretek bővítése – előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás egységében – dallami és harmóniaelemek: r' és m' hangok, fi, szí – hangközök: kis és nagy szekund, kis és nagy terc – zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések – ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival

	– az új ritmikai elemek felismerése kottaképből – az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban – a tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése és írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan – a tanult hangközök éneklése tanári segítséggel – rövid dallamok írása betűkottáról hangjegyre, C-dóban
Kulcsfogalmak/fogalmak	kis és nagy szekund, kis és nagy terc, abszolút hangnevek (pontosítva), violinkulcs

Témakör	Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	– a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézzelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan – rövid dallamok írása C-dóban – ritmus írása hallás után	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– a tanult zenei elemek vizuális megjelenítése – zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– képes a tizenhatod, a kis és kis nyújtott ritmusok, a tiszta hangközök, a módosított hangok grafikai képének írására – felismeri az abszolút hangneveket – felismeri az új ritmikai elemeket – képes ritmusgyakorlatok olvasására – tud rövid dallamokat írni C-dóban	– korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése – ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis és kis nyújtott ritmusok fordulataival – az új ritmikai elemek felismerése, leírása – a tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése és írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan – a tanult hangközök éneklése tanári segítséggel – a tanult hangközök megszólaltatása egyidejűleg is, énekelve és hangszeren próbálva – rövid dallamok írása betűkottáról hangjegyre, C-dóban
Kulcsfogalmak/fogalmak	hangköz, formai egység (dallamfordulat, dalforma) tempójelzés; relatív szolmizáció; dúr; moll; előjegyzés

Ajánlott zenehallgatási anyag:

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható.

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

- Magyar népzene, más európai népek zenéje.
- Gregorián énekek a magyar és európai gregorián hagyomány alapján.
- Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból balladák
- Dunántúli ugrós táncok
- Kodály Zoltán: Hány János: Sej, Nagyabonyban; Székelyfonó: Kitrákotty mese; Karácsonyi pásztortánc: gyermekkar
- Bartók Béla: Magyar képek: Este a székelyeknél; Ürögi kanásztánc; Román népi táncok: 6., 7. tétel
- Bárdos Lajos: Régi táncdal - vegyeskar
- Zene Mátyás király udvarából
- J. S. Bach: Parasztkantáta: (Mer hahn en neue Oberkeet)
- W. A. Mozart: Egy kis éji zene; A- dúr zongoraszonáta - III. Török induló
- Liszt Ferenc: Manók tánca
- Johannes Brahms: V. magyar tánc
- Mogyeszt Muszorgszkij: Egy kiállítás képei –Ódon várkastély; Tüilériák kertje
- Farkas Ferenc: Régi magyar táncok – Lapockás tánc, Ugrós
- Ligeti György: Síppal, dobbal, nádi hegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire
- John Williams: Csillagok háborúja – induló

A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén:

- A tanulók 10-15 új népdalt, gyermekdalt, műdalt elő tudnak adni, ha szükséges tanári segítséggel.
- Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni.
- Törekvés a többszólamú éneklésre.

- A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.
- A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) önállóan, vagy segítséggel felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta, ötvonalas kotta).
- Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak.
- A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot megszólaltatják csoportosan és egyénileg is.
- A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálva éneklük.
- Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni.
- Megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak.
- Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről.
- Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.
- Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat segítséggel felismerni és megnevezni (tempó, karakter, dallam, hangszín, formai megoldások).
- A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után.
- A zenehallgatásra ajánlott, többféle stíusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét megismerték.

ÉNEK-ZENE

A beszéd fogyatékos tanulók helyi tanterve a kerettanterv alapján készült

6. évfolyam

A fenti életszakaszban a fejlesztés fő célja a tanuló továbbvezetése a tevékenységközpontú zenei megismerés folyamatában. Cél továbbá, hogy minél több játékos és kreatív módszert használjanak képzeletük fejlesztésére. A közös éneklések, zenélések, mint a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formái segítik a másokkal történő harmonikus

együttműködést, a közösségi összetartozás érzését, az önkifejezés, az önismeret belső készítésének kialakulását.

A tanulók tovább ismerkednek a klasszikus zenekar hangszereivel, valamint magyar népi hangszerekkel is.

A zenei készségfejlesztés célja ebben az életkorban a zenei anyagban megismert ritmus- és ütemfajták megismerése és gyakorlása. A ritmikai, dallami, és hallási készségek fejlesztésében és gyakorlásában egyre nagyobb szerepet kap az önkifejezés, a tanult zenei elemek és eszközök önálló alkalmazása.

A zenehallgatás célja a művek megismerésén túl a zenei kifejezőeszközök mélyrehatóbb elemzése és a zeneművek tágabb történelmi és társadalmi kontextusban való értelmezése. Az értelmezés része a zene keltette gondolatok, érzések, vélemények szóbeli kifejezése is, melyek az érzelmi nevelést segítik.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

A témakörök áttekintő táblázata:

Heti óraszám: 1 óra

Éves óraszám: 34 óra

Témakör neve	Óraszám
1. Zeneművek/Népdalok, műdalok	17
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag	6
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	3
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	4
5. Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	4
Összes óraszám:	34

6. évfolyam

Témakör	Zeneművek/ Népdalok, műdalok	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	– az alsó tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete – az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismételtesével és bővítésével az életkor adta hangig lehetőségek figyelembe vételével – kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása – népdalok, a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– Ismerjen meg legalább 10-15 új dalt – értelmezni tudja a dalokban előforduló népi kifejezéseket – megismeri a dalok témájához, karakteréhez igazodó tempókat, éneklési módokat – megtanulja hallás után a Szózatot – törekszik a dalanyag tiszta, kifejező, stílusos éneklésére, kiscsoportos és egyéni előadásmódban – kottaképről, hallás után emlékezetből, szöveggel megtanulja a népdalokat, műdalokat	– magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból – dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből – a dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: – a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenehez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenetörténeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája) – magyar történeti énekek: históriás énekek, kuruc kori dalok, az 1848–49-es szabadságharc dalai – nemzeti énekeink: – Egressy Béni-Vörösmarty Mihály: Szózat éneklése fejből – zongorakíséretes dalok: bécsi klasszikus és más zenei stílusból – többszólamúság: kánonok, könnyű reneszánsz

– elsajátítja a helyes intonációt, az éneklés helyes szokásait! – figyelmesen hallgatja a zenei anyagot tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is – aktívan részt vesz a tanult dalok feldolgozásában, a hozzájuk kapcsolódó táncban, dramatizált előadásban – éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani – éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül – törekszik az új dalok egyre értőbb meghallgatására – használja képzeletét a zeneművek befogadása közben – szorgalmazza aktív részvételét az alkotói folyamatokban	– a dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre – dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra – népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel – a tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával és szolmizációs éneklésével – a tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is – különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből – a tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó táncsal, dramatizált előadással Előadói készség: – éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani. – Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épüljön! Befogadói készség: – az új dalok egyre értőbb meghallgatása – a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben. Alkotói készség: – aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban. – a megélt élmények feldolgozásának segítése
Kulcsfogalmak/fogalmak	régi és új stílusú népdal, Szózat, dal, mint műfaj, duett, kórusmű, társas ének

Témakör	Zeneművek/zenehallgatási anyag	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	– felismerik az egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat – ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni – figyelem a zenehallgatásra, hangszerek, hangszínek felismerése – fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– a népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére – a zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által – hangverseny-látogatásra nevelés
---	---

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése – képes a zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazására tanári kérdések segítségével – felismeri a párhuzamot a régmúlt, közelmúlt és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben – kapcsolni tudja a jellegzetes hangszerek, hangszercsoportokat a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz – kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között! – tudja azonosítani a különböző zenei karaktereket – követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében – képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni – megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak – fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük – ismereteket szereznek a hangszerekről	– az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól – a legelterjedtebb magyar népi, és a klasszikus zenekar hangszereinek ismerete – a hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei és népi hangszer (cimbalom) – más népek zenéje, világzenei feldolgozások nemzetiségeink zenei hagyományainak megismerése – barokk szemelvények – zeneirodalmi szemelvények a stílusérzék fejlesztéséhez – a bécsi klasszika zeneirodalmából – zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: – vokális művek, szerenád, divertimento, szimfónia (triós forma, rondó forma) – hangszeres művek (variáció) – daljáték/operarészletek – a zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése – hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: – énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus)

– szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket – a többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után – a zenehallgatásra ajánlott, többféle stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét megismerték	– a művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával). – szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése – tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban
Kulcsfogalmak/fogalmak	dal, szerenád, divertimento, versenymű, szimfónia, hangköz, formai egység (variációs forma, triós forma és rondóforma)

Témakör	Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	– egy és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató – zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– a variáció alkotásának fejlesztése – a rögtönzés fejlesztése az új zenei ismeretek felhasználásával: – 6/8-os metrum, felütés, dúr-moll dallami fordulatok, tercpárhuzam – az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– felismeri a páros és páratlan lüktetést hallás és kottakép alapján – megfigyeli és reprodukálja az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőit – felismeri az új ütemfajtákat: – triola, kis éles és kis nyújtott ritmus	– Ritmus, metrum: – kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel – verssorok ritmizálása – osztinató – 6/8, 3/4 helyes hangsúlyozása – Dallami improvizáció: – adott ritmusmotívumra dallamvariációk – páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal – egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez – váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban

– figyelembe veszi a tempójelzéseket, dinamikai jeleket – megfigyeli a váltakozó ütemeket az énekes- és zenehallgatási anyagban – alkotói készsége fejlődik: a tanult ritmusokkal hiányos ritmussorok tud kiegészíteni vagy teljes ritmussorokat alkot a megadott formai kereteken belül tá - titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal, tizenhatodokkal	– az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója – Zenei forma alkotás: – kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben – Alkotói készség: – páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal – változatos ritmusképletek használata – a dalok ritmusának hangoztatása – ritmuskánon, felelgetős a tanárral, később az osztály csoportjai között – improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával – egyszerűbb ritmushangszerek készítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ritmikai elemek, metrum, új ütemfajták: triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, tempójelzések, dinamikai jelek, ütemfajták, felütés

Témakör	Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	– az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó dallami ismeretek – a tanult dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan – figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– további dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése – előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével – kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése – ismerje fel: – szolmizációs hangokat – tiszta kvint, tiszta kvárt, tiszta oktáv – kis terc, nagy terc – kis szekund, nagy szekund – dúr és moll hangzás – módosított hangok: fi, szí, ta	– zeneelméleti ismeretek bővítése – előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármasságában – dallami és harmóniaelemek: – r' és m' hangok, fi, szí – hangközök: – kis és nagy szekund, kis és nagy terc – zenei előadásra vonatkozó jelzések: – tempójelzések – ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival – az új ritmikai elemek felismerése kottaképből – az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban – a tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése és írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan – a tanult hangközök éneklése tanári segítséggel – rövid dallamok írása betűkottáról hangjegyre, C-dóban Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: – énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kis és nagy szekund, kis és nagy terc, abszolút hangnevek (pontosítva), violinkulcs, hangköz, formai egység (variációs forma, triós forma és rondóforma).

Témakör	Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	– a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézzelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan – rövid dallamok írása C-dóban – ritmus írása hallás után – az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– a tanult zenei elemek vizuális megjelenítése – zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal – további ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. – előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója – a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével
---	--

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– képes legyen a tizenhatod, a kis éles és kis nyújtott ritmusok, a tiszta hangközök, a módosított hangok grafikai képének írására – ismerje az abszolút hangneveket – ismerje fel az új ritmikai elemeket – képes legyen ritmusgyakorlatok olvasására – képes legyen rövid dallamokat írni C-dóban	– korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése – zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármas egységében – ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival – az új ritmikai elemek felismerése, leírása Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: triola, kis éles és kis nyújtott ritmus Dallami és harmóniaelemek: – dúr és moll hangsorok Zenei előadásra vonatkozó jelzések: – tempójelzések és dinamikai jelek – ütemfajták, felütés, ritmikai elemek megkülönböztetése és egyszerűbb ritmusgyakorlatok során reprodukálása – a tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése és – írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan – a tanult hangközök éneklése tanári segítséggel – a tanult hangközök megszólaltatása egyidejűleg is, énekelve és hangszeren próbálva – rövid dallamok írása betűkottáról hangjegyre, C-dóban
Kulcsfogalmak/ fogalmak	triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, dúr és moll hangsor, vezetőhang, abszolút hangnevek (pontosítva), violin- és basszuskulcs, allegro, andante, mezzoforte, pianissimo

Ajánlott zenehallgatási anyag:

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

- Magyar népzene, más európai népek zenéje.
- Kapuvári verbunk (Magyar népzenei antológia)
- Kodály Zoltán: Lengyel László – gyermekkar; Gergely-járás – részlet - Jobb az árpa – gyermekkar; Kállai kettős – vegyeskar, népi zenekari kísérettel; Mátrai képek vegyeskar
- Bartók Béla: Magyar képek – Medvetánc; Gyermekeknek – Fa fölött, fa alatt
- Hans Leo Hassler: Gagliarda - vegyeskar, olasz nyelven
- Georg Friedrich Handel: Vízizene – D- dúr szvit I. tétel
- Joseph Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel
- W. A. Mozart: A varázsfuvola - részletek
- Erkel Ferenc: Hunyadi László – Palotás, Meghalt a cselszövő
- Liszt Ferenc: 2. magyar rapszódia - részlet
- Bedrich Smetana: Moldva – részlet
- Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell témára (szimfonikus zenekar bemutatása)

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén:

- Az énekes anyagból 15 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is.
- Törekvés a többszólamú éneklésre.
- A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.
- A tanult zenei elemeket segítséggel felismerik.
- Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak.
- Képesek tanári segítséggel egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).
- A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után.

- A zenehallgatásra ajánlott, többféle stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 10 alkotás) megismerték.

ÉNEK-ZENE

A beszédfigyatekos tanulók helyi tanterve a kerettanterv alapján készült

7. évfolyam

A fenti életszakaszban a fejlesztés fő célja a tanuló továbbvezetése a tevékenységközpontú zenei megismerés folyamatában. Cél továbbá, hogy minél több játékos és kreatív módszert használjanak képzeletük fejlesztésére. A közös éneklések, zenélések, mint a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formái segítik a másokkal történő harmonikus együttműködést, a közösségi összetartozás érzését, az önkifejezés, az önismeret belső készletének kialakulását. Kodály útmutatása szerint, az így megszerzett tapasztalatok elvezetnek a remekművek befogadásához.

A tanulók tovább ismerkednek a klasszikus zenekar hangszereivel, valamint magyar népi hangszerekkel is.

A zenei készségfejlesztés célja ebben az életkorban a zenei anyagban megismert ritmus- és ütemfajták megismerése és gyakorlása. A ritmikai, dallami, és hallási készségek fejlesztésében és gyakorlásában egyre nagyobb szerepet kap az önkifejezés, a tanult zenei elemek és eszközök önálló alkalmazása.

A zenehallgatás célja a művek megismerésén túl a zenei kifejezőeszközök mélyrehatóbb elemzése és a zeneművek tágabb történelmi és társadalmi kontextusban való értelmezése. Az értelmezés része a zene keltette gondolatok, érzések, vélemények szóbeli kifejezése is, melyek az érzelmi nevelést segítik.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

A témakörök áttekintő táblázata:**Heti óraszám: 1 óra****Éves óraszám: 34 óra**

Témakör neve	Óraszám
1. Zenei reprodukció – Éneklés	12
2. Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	4
3. Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	4
4. Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	4
5. Zenei befogadás – Zenehallgatás	10
Összes óraszám:	34

7. évfolyam

Témakör	Zenei reprodukció / Éneklés	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	– biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– a dalkincs ismételése és folyamatos bővítése – többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával – az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás)	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– megismeri a magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva – tud példákat a populáris zenéből	– törekszik éneklés közben - életkori sajátosságoknak megfelelően- a tiszta intonációra, a helyes hangképzésre (szükség esetén egyénre szabott

– megismeri a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyagot – megismeri más népek dalait – megismeri a többszólamúságot, valamint reneszánsz társas dalok rövid részleteit – törekszik az új dalok egyre értőbb meghallgatására – használja képzeletét a zeneművek befogadása közben – szorgalmazza aktív részvételét az alkotói folyamatokban	kezdőhangról), továbbá a stílusos, kifejező éneklésre
Kulcsfogalmak/ fogalmak	társas dal, keserves, táncnóta

Témakör	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	– ritmus- és dallamvariálási készség – fejlődő formaérzék	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– a kialakított készségek továbbfejlesztése – generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– képes különböző metrikájú, egyszerű ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálására – megfigyeli a különböző táncok metrikáját és ritmikáját – képes ritmus improvizációra, szinkópálásra – tud egyszerű dallamot alkotni megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek)	– képes a zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazására tanári kérdések segítségével – megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ritmusvariációk

Témakör	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	– ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. – könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– további ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése – előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése – felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– megismer új ritmikai elemeket – megfigyeli a harmóniai változásokat – megismeri az új hangközöket – (kis és nagy szext, kis és nagy szeptim)	– zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában: – a változó ütemmutató felismerése – fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében
Kulcsfogalmak/fogalmak	kis és nagy szext, kis és nagy szeptim

Témakör	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	a megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése	

Tanulási eredmények		Fejlesztési feladatok és ismeretek	
- megkülönbözteti a műzenét és a népzénét hangszerek megfigyelésével - megismeri a mű keletkezésének körülményeit, a zeneművek történeti korát - bővíti ismereteit a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról - megismerkedik a partitúrával (a zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép)		- zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok - szerkesztési és formai ismeretek: homofon és polifon szerkesztésmód - más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	homofónia, polifónia, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene		

Témakör	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	- a zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége - a korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- a befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével - zenehallgatóvá nevelés	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
- megismeri a zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségét - felismeri a meghallgatott szemelvényeket - Erősödik bennük a művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándéka (hangverseny-	- az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása a középkor és a reneszánsz zenéje: madrigál - barokk zene: szvit, concerto, concerto grosso - bécsi klasszicizmus: vonósnégyes, versenymű - a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény - a 20. század zenéje: daljáték

látogatás motivációs szerepének felhasználásával)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	madrigál, concerto grosso, vonósnégyes, versenymű, szimfonikus költemény

Ajánlott zenehallgatási anyag:

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

- Európán kívüli kultúrák népzeneje
- Gregorián énekek
- Johann Sebastian Bach: 3. Brandenburgi verseny, BWV 1048 – 3. tétel
- Jean Baptist Lully: Az úrhatnám polgár – balett
- Ludwig van Beethoven: V. „Sors” szimfónia, Op. 67.
- Franz Schubert: Die Schöne Müllerin – dalciklus
- Frederic Chopin: H-dúr nocturne, op. 32. No. 1
- Erkel Ferenc: Hunyadi László - részletek
- Liszt Ferenc: Les Preludes
- Kodály Zoltán: Székelyfonó – Görög Ilona balladája
- Keith Emerson–Greg Lake–Carl Palmer: Egy kiállítás képei (Pictures at an Exhibition)
- Presser Gábor, Kocsák Tibor, a Szörényi-Bródy szerzőpáros és más magyar szerzők egy-egy zenés színpadi művének részlete.

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén:

- Az énekes anyagból 7 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban.
- A generatív készségfejlesztés eredményeként folyamatosan fejlődik a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.
- Az új zenei elemeket segítségével felismer kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák.

- Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.
- A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a halott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.

ÉNEK-ZENE

A beszédfigyatekos tanulók helyi tanterve a kerettanterv alapján készült

8. évfolyam

A fenti életszakaszban a fejlesztés fő célja a tanuló továbbvezetése a tevékenységközpontú zenei megismerés folyamatában. Cél továbbá, hogy minél több játékos és kreatív módszert használjanak képzeletük fejlesztésére. A közös éneklések, zenélések, mint a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formái segítik a másokkal történő harmonikus együttműködést, a közösségi összetartozás érzését, az önkifejezés, az önismeret belső készítésének kialakulását. Kodály útmutatása szerint, az így megszerzett tapasztalatok elvezetnek a remekművek befogadásához.

A tanulók tovább ismerkednek a klasszikus zenekar hangszereivel, valamint magyar népi hangszerekkel is.

A zenehallgatás célja a művek megismerésén túl a zenei kifejezőeszközök mélyrehatóbb elemzése és a zeneművek tágabb történelmi és társadalmi kontextusban való értelmezése. Az értelmezés része a zene keltette gondolatok, érzések, vélemények szóbeli kifejezése is, melyek az érzelmi nevelést segítik.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

A témakörök áttekintő táblázata:**Heti óraszám: 1 óra****Éves óraszám: 34 óra**

Témakör neve	Óraszám
1. Zenei reprodukció – Éneklés	12
2. Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	5
3. Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	3
4. Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	4
5. Zenei befogadás – Zenehallgatás	10
Összes óraszám:	34

8. évfolyam

Témakör	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	– biztos éneklési készség, – kifejező és stílusos előadás csoportosan	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– a dalkincs ismételése és folyamatos bővítése – többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával – az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás)	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– megismeri a magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva – megismeri más népek dalait – meghallgatja más földrészek népzenejét – ismerkedik az afroamerikai zenével – megismeri a zongorakíséretes dalokat – ismerkedik a népdalok 20. századi vagy mai feldolgozásaival	– többszólamúság: kánonok, reneszánsz társas dalok rövid részletei – példák a populáris zenéből – a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek a barokk és a romantika korából – a fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklésre törekvés
Kulcsfogalmak/fogalmak	társas dal, keserves, táncnóta

Témakör	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	ritmus - és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– a kialakított készségek továbbfejlesztése – generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– különböző metrikájú, egyszerű ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása – ritmus, metrum megismerése – különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója – ritmus improvizáció, szinkópálás	– dallam: blues skála megismertetése – komponálás és rögtönzés összekapcsolása – egyszerű dallam alkotása megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás – kérdés és felelet rögtönzés
Kulcsfogalmak/fogalmak	ritmusvariációk

Témakör	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	– ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során – könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– további ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése – előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése – felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás egysége – a változó ütemmutató felismerése – fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében – ritmikai elemek, metrum – új ütemfajták	– dallami és harmóniaelemek – harmóniai változások megfigyelése. – hangközök – kis és nagy szext, kis és nagy szeptim (megismerés szintjén)
Kulcsfogalmak/fogalmak	kis és nagy szext, kis és nagy szeptim

Témakör	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	– a megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok – alapvető ismeretek szerzése a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról – más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag) – ismeretszerzés a népdalgyűjtésről	– ismerkedés a partitúrával (a zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép) – szerkesztési és formai ismeretek: homofon és polifon szerkesztésmód – a népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében – műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével – impresszionizmus a festészetben és a zenében – a populáris dalok zenei jellemzőinek megfigyelése a következő szempontok alapján: forma, szöveg, szövegábrázolás, dallami jellemzők, alapritmus és más érdekes ritmikai elemek, hangszerelés, improvizáció, dallami díszítés, különleges előadói megoldások – összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével
Kulcsfogalmak/ fogalmak	homofónia, polifónia, zenei impresszionizmus, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene

Témakör	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	– a zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége – a korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– a befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével – zenehallgatóvá nevelés	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek
– kortárs, és populáris zenei művek megismerése – a zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése – a meghallgatott szemelvények felismerése – zenetörténeti korszakok, stílusjegyek, műfajok és formák rendszerezett ismerete	– a 20. század zenéje: kórusművek, opera, táncjáték, kamarazene, jazz és a rock születése – az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: – a középkor és a reneszánsz zenéje: gregorián és trubadúr ének, – barokk zene: kantáta és oratórium – bécsi klasszicizmus: szimfónia, – a romantika zenéje: romantikus dal – a művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	trubadúr ének, oratórium, kantáta, táncjáték, kamarazene, jazz, rock

Ajánlott zenehallgatási anyag:

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

- Európán kívüli kultúrák népzeneje
- Gregorián énekek, korai többszólamú művek részletei
- Georg Friedrich Händel: Messiás (Messiah), HWV 56: For unto us a child is born, Halleluja
- Joseph Haydn: Évszakok (Die Jahreszeiten), Hob. XXI:3 – Szüreti kórus
- Maurice Ravel: Bolero
- Erik Satie: Gymnopedie No. 1.
- Bartók Béla: Concerto, BB 123 IV. tétel – Megszakított közjáték
- Igor Sztravinszkij: A katona története (Histoire du soldat) – elbeszélésre, játékra és táncra
- John Cage: 4'33"
- Ligeti György: Atmosphères, Lux aeterna

- Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete (Threnody for the Victims of Hiroshima)
- Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell-témára (The Young Person's Guide to the Orchestra: Variations and Fugue on a Theme of Henry Purcell), op. 34
- Andrew Lloyd Webber valamely művének részlete

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén:

- Az énekes anyagból 8 új dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban.
- A generatív készségfejlesztés eredményeként folyamatosan fejlődik ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.
- Az új zenei elemeket segítséggel felismer kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák.
- Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.
- A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a halott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.